PUIU FILIPESCU CONST.C. BOSTAN

1997

Concursul de admitere în liceu şi şcoala profesională

ROMÂNĂ

MOLDOVA

Scanned with OKEN Scanner

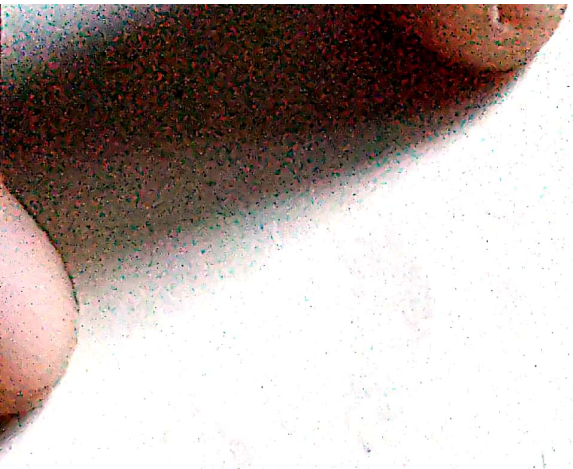

I. S.B.N. 973-572-077-9

Scanned with OKEN Scanner

Puiu Filipescu Const. C. Bostan

Concursul de admitere în liceu si scoala profesională

ROMÂNĂ

Editura MOLDOVA

Scanned with OKEN Scanner

Avertisment

Concursul de admitere în liceu sau în şcoala profesională reprezintă primul examen major din viaţa unui elev. Iată de ce se cade ca acesta să fie întâmpinat cu responsabilitate, pentru ca astfel încercarea de a trece dincolo de limitele învăţământului gimnazial să se constituie într-un prim succes şi să aducă satisfacţii candidaţilor şi părinţilor acestora.

În şcoala românească există o bună experienţă a organizării unor asemenea concursuri, statornicindu-se în decursul timpului anumite principii care merită a fi perpetuate. În acelaşi timp viziunea asupra concursului de admitere, în ansamblu, ca şi asupra probei de limbă şi literatură română în parte, poate să fie diferită de la o etapă la alta, atât în ceea ce priveşte stabilirea programei de examen, cât şi a formulării subiectelor.

Pornind de la această premisă, încercăm să venim în sprijinul elevilor, viitori candidaţi la concursul de admitere în liceu şi în şcoala profesională, dar şi al profesorilor ce le asigură pregătirea, propunând un număr important de subiecte care ar putea fi date la concurs. Acestea sunt structurate în maniera subiectelor din ultimii ani la concursurile de admitere, formulând cerinţe pentru toate lecturile literare ca şi pentru principalele prevederi referitoare la limba română cuprinse în programă. În câteva cazuri cerinţele capătă forma unui test-grilă, pentru cerinţele referitoare la problemele de limbă propunându-se şi soluţii, candidaţii având sarcina de a le identifica pe cele

Scanned with OKEN Scanner

corecte. Evident, alcătuim variante ale căror cerințe ar putea fi grupate și într-un alt mod. Ne-am străduit să atragem atenția asupra celor mai importante elemente de conținut și de expresie ale operelor literare stabilite pentru examen și să propunem în același timp o mare varietate de exerciții de limbă, prin rezolvarea cărora să poată fi testate cunoștințele și deprinderile elevilor, astfel încât să se realizeze o selecție riguroasă și corectă a celor mai buni dintre candidați.

Suplimentar, pentru informarea și familiarizarea candidaților cu viitorul concurs, prezentăm extrase din *Regulamentul privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere în liceu și școala profesională...*, aprobat cu Ordinul ministrului învățământului nr. 5900 din 12 decembrie 1995, programa de examen pentru limba și literatura română, precum și subiectele date în prima sesiune a anilor 1993-1996, însoțite cu baremele de corectare și de notare. Grupăm, apoi, pe opere literare posibilele subiecte de concurs, pentru a sugera diverse perspective de explorare a lecturilor prevăzute în programă.

Considerăm că demersul nostru, concretizat în paginile care urmează, poate contribui decisiv la abordarea cu succes a concursului de admitere în liceu și în școala profesională, drept care urăm candidaților mult succes.

prof. dr. Puiu Filipescu
prof. Const. C. Bostan

Scanned with OKEN Scanner

Extrase din Regulamentul privind organizarea şi desfăşurarea concursului de admitere în liceu şi în şcoala profesională

CAPITOLUL III

Înscrierea candidaţilor

Art. 17. Absolvenţii clasei a VIII-a se pot înscrie pentru continuarea studiilor, după cum urmează:

A. Învăţământul liceal (clasa a IX-a)

Art. 18. La concursul de admitere în liceu (clasa a IX-a), învăţământul de zi, au dreptul să se înscrie promovaţii clasei a VIII-a de gimnaziu, din seria curentă şi din serii anterioare, dacă la data începerii anului şcolar elevul nu depăşeşte vârsta de 17 ani.

Art. 19. La concursul de admitere în liceu pentru învăţământul seral se pot înscrie absolvenţi ai şcolii generale de 7(8) ani sau ai clasei a VIII-a de gimnaziu, indiferent de vârstă şi fără obligaţia de a fi angajaţi în muncă.

Art. 26. La înscriere, candidaţii vor menţiona pe fişă (cerere), în ordinea preferinţelor, toate categoriile de clase, respectiv toate meseriile pentru care se organizează clase în instituţia de învăţământ, pentru forma de învăţământ la care concurează, precum şi limba în care doresc să susţină

Scanned with OKEN Scanner

proba. În cazul în care unii candidaţi nu doresc să fie admişi în unele categorii de clase sau la unele meserii din instituţiile în care susţin concursul şi, ca urmare nu le menţionează în fişa(cererea) de înscriere, la repartizarea pe clase şi meserii se va ţine seama numai de preferinţele exprimate în fişa(cererea) de înscriere.

În cazul în care concursul din sesiunea a II-a se organizează pe centre de şcoli, candidaţii vor înscrie în fişe, în ordinea opţiunilor, pentru liceul sau şcoala profesională, şi - în cadrul acestora - categoriile de clase, respectiv meseriile pentru care se organizează concurs.

CAPITOLUL IV

Conţinutul concursului de admitere şi aprecierea probelor

A. Învăţământul liceal

Art. 28. Concursul de admitere în clasa a IX-a de liceu constă din probe de aptitudini sau de specialitate, la unele profiluri (clase), după cum urmează:

PROBE DE CUNOŞTINŢE

Probe de cunoştinţe susţin candidaţii de la toate tipurile de licee sub formă de lucrări scrise.

Obiectele de sudiu la care se organizează probele de cunoştinţe sunt:

- Limba şi literatura română, pentru toţi candidaţii;
- Limba şi literatura maternă, pentru candidaţii înscrişi la liceele (clasele) cu predare în limbi ale minorităţilor naţionale;
- Matematică, pentru toţi candidaţii.

Scanned with OKEN Scanner

Art. 29. Subiectele lucrărilor scrise sunt elaborate de Ministerul Învățământului din materia studiată de elevi în clasele a V-a - a VIII-a . Ele sunt unice pentru toate tipurile de licee.

PROBE DE SPECIALITATE

Art. 30. Probe de specialitate susțin candidații la liceele de artă - muzică, plastică, coregrafie - conform conținutului programelor școlare de la clasele V-VIII - și candidații la seminariile teologice liceale ortodoxe.

PROBE DE APTITUDINI

Art. 31. Probe de aptitudini susțin candidații la liceele (clasele) bilingve, cu program de educație fizică și sport, de marină, silvice, desenator tehnic pentru construcții și arhitectură, vitrinier decorator, la școlile normale și seminariile teologice liceale ortodoxe.

Probele de specialitate și de aptitudini sunt cele prevăzute în Anexa nr. 3 și se susțin conform normelor elaborate de Ministerul Învățământului.

Pentru probele de specialitate sau de aptitudini, concretizate în lucrări, candidații primesc din partea instituțiilor de învățământ materialele necesare, specifice probelor.

Art. 32. În toate cazurile, probele de aptitudini sau de specialitate se susțin înaintea probelor de cunoștințe.

Art. 49. Timpul destinat elaborării lucrării scrise este de 3 ore, socotit din momentul în care s-a încheiat scrierea subiectelor pe tablă. Dacă s-au constatat greșeli în transcrierea pe tablă a subiectelor, timpul de 3 ore destinat

Scanned with OKEN Scanner

efectuării lucrării se stabileşte din momentul în care s-au făcut corectările.

Art. 50. Pentru elaborarea lucrării scrise candidaţii vor folosi numai cerneală sau pastă de culoare albastră, iar pentru executarea schemelor şi a desenelor vor folosi numai creion negru. Se interzice folosirea, în timpul probelor scrise, a minicalculatoarelor, a riglelor de calcul sau a altor mijloace de calcul. Nu se va folosi altă hârtie decât cea distribuită candidaţilor de către supraveghetori. Fiecare candidat primeşte atâtea coli de hârtie câte îi sunt necesare.

Art. 51. În cazul în care unii candidaţi, din diferite motive (corecturi numeroase, greşeli care ar putea fi interpretate drept semn de recunoaştere), doresc să-şi transcrie lucrarea fără să depăşească timpul stabilit, vor primi şi alte coli tipizate. Colile folosite iniţial se anulează pe loc de supraveghetori, menţionându-se pe ele „anulat”; se semnează de cei doi supraveghetori.

CAPITOLUL VIII

Depunerea şi rezolvarea contestaţiilor

Art. 79. Eventualele contestaţii cu privire la rezultatul probelor concretizate în lucrări (probe scrise, probele de la profilul arte, dictatul melodic de la profilul muzică) se depun la secretariatele comisiilor de concurs în termen de 24 de ore de la afişarea listelor.

Scanned with OKEN Scanner

Programa şcolară pentru concursul de admitere în liceu şi în şcoala profesională

LIMBA ŞI LITERATURA ROMÂNĂ

1. Limba română

• *Cunoştinţe generale despre vocabular*

Noţiunea de vocabular. Vocabularul limbii române. Vocabularul fundamental; masa vocabularului. Mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului: derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale; familia lexicală. Mijloace externe: împrumuturi lexicale din alte limbi; exemplificări. Neologismul; arhaismul; regionalismul.

Cuvânt şi context; sens propriu (sens de bază; sens secundar) şi sens figurat; exemplificări.

Cuvinte polisemantice; sinonime; omonime; antonime; paronime; pleonasm; exemplificări.

Fonetica. Sunetele limbii române. Diftongi; triftongi. Hiat. Silaba. Despărţirea cuvintelor în silabe. Accentul.

• *Morfosintaxa*

Morfologia. Părţile de vorbire flexibile; categoriile gramaticale. Părţile de vorbire neflexibile.

Sintaxa. Sintaxa propoziţiei. Criterii de clasificare a propoziţiilor. Părţile de propoziţie. Raporturile de coordonare şi de subordonare în propoziţie. Rolul

Scanned with OKEN Scanner

elementelor de relație. Topica și punctuația în propoziție.

• *Sintaxa frazei*

Raporturile de coordonare în frază. Propozițiile coordonate (copulative, disjunctive, adversative, conclusive).

Punctuația acestora. Raporturile de subordonare în frază. Propoziția principală și propoziția secundară; propoziția regentă; propoziția subordonată. Construcții de fraze care să ilustreze această relație.

Termenul regent. Elementele de relație: conjucții și locuțiuni conjucționale subordonatoare; adverbe relative; pronume relative. Exemplificări.

Propozițiile subordonate: subiectivă, predicativă, atributivă, completivă directă, completivă indirectă, circumstanțială de timp, circumstanțială de mod, circumstanțială de cauză, circumstanțială de scop, circumstanțială condițională, circumstanțială concesivă, circumstanțială consecutivă.

Cerințe: recunoașterea, în texte, a propozițiilor subordonate; elemente regente ale propozițiilor subordonate și părțile de propoziție corespunzătoare; contragerea și expansiunea; exerciții de transformare a părților de propoziție subordonate corespunzătoare și de contragere a propozițiilor subordonate în părți de propoziție corespunzătoare; corelativele propozițiilor subordonate circumstanțiale de timp, loc, mod, de cauză, de scop, condiționale, concesive, consecutive; recunoașterea în text a corelativelor; construcții de fraze în care să apară elementele corelative; punctuația

Scanned with OKEN Scanner

şi topica propoziţiilor subordonate; alcătuirea de fraze în care să apară propoziţiile subordonate respective, introduse prin diferite elemente de relaţie.

• Cuvinte şi construcţii incidente. Punctuaţia acestora.

2. Lecturi literare

Clasa a V-a: *Greuceanu*; *Puiul* de Ioan Alexandru Brătescu-Voineşti; *Domnu Trandafir* de Mihail Sadoveanu.

Clasa a VI-a: *Scrisoarea III* (fragment) de Mihai Eminescu; *Limba noastră* de Alexe Mateevici; *Sobieski şi românii* de Costache Negruzzi; *Ardealul* de Nicolae Bălcescu.

Clasa a VII-a: *Dan, căpitan de plai* (fragment) de Vasile Alecsandri; *Paşa Hassan* de George Coşbuc; *Amintiri din copilărie* (fragment) de Ion Creangă; *Călin (file din poveste)* (fragment) de Mihai Eminescu.

Clasa a VIII-a: *Miorița; Vara* de George Coşbuc; *Amintiri din copilărie* (fragment) de Ion Creangă; *La Vulturi* de Gala Galaction; *Plugarii* de Octavian Goga; *Neamul Şoimăreştilor* de Mihail Sadoveanu; *Noi* de Nichita Stănescu.

• *Noţiuni de teorie literară*

Opera literară. Creaţii literare epice şi lirice. Literatura populară. Literatura cultă. Basmul, schița, nuvela, romanul, balada, poemul.

Moduri de expunere: narațiunea, descrierea, dialogul. Descrierea în versuri, descrierea în proză. Narațiunea în versuri, narațiunea în proză.

Subiectul operei literare. Momentele subiectului. Personajul literar.

Scanned with OKEN Scanner

Procedee de expresivitate artistică: epitetul, comparația, personificarea, antiteza, inversiunea, alegoria, hiperbola, metafora.

Elemente de prozodie: strofa, versul, rima, măsura, ritmul (trohaic, iambic, amfibrahic).

Exerciții și compuneri pornind de la lecturi literare: povestirea conținutului unor texte literare narative; alcătuirea rezumatului unor opere epice; prezentarea subiectului, cu indicarea momentelor acestuia; elaborarea planului simplu sau dezvoltat de idei la un text literar narativ; trecerea unor texte din vorbirea directă în vorbirea indirectă și din vorbirea indirectă în vorbirea directă, transpunerea unor povestiri de la persoana I la persoana a III-a; răspunsuri succinte sau dezvoltate la întrebările care privesc conținutul, valoarea artistică și semnificația operelor literare; selectarea și comentarea unor fapte, întâmplări, atitudini, împrejurări de viață semnificative, care definesc fizionomia personajelor literare; caracterizarea personajelor literare; comentarea unor fragmente (versuri), cu evidențierea modalităților de expresivitate artistică, din poezii lirice; încadrarea (motivată) a unui fragment (episod, versuri) în opera literară respectivă; argumentarea, pe scurt, a apartenenței unei opere la un gen literar, la o specie; semnificația titlului unor opere literare, a finalului unor narațiuni; prezentarea structurii unor opere (părți componente, mod de organizare a narațiunii, succesiune de tablouri, de imagini etc.); justificarea acesteia; prezentarea semnificației de

Scanned with OKEN Scanner

ansamblu a unei opere literare pe baza elementelor de conținut și de limbaj artistic.

NOTĂ

Materia prevăzută pentru concurs la limba română presupune, conform principiului concentric aplicat în predare, asimilarea cunoștințelor care au făcut obiect de studiu în clasele gimnaziale.

Se vor utiliza următoarele manuale:

Ana Dumitrescu, Vasile Teodorescu, Limba română, manual pentru clasa a V-a; Mihaela Butoi, Gh. Constantinescu-Dobridor, Limba română, manual pentru clasa a VI-a; Marin Toma, Limba română. Lecturi literare, manual pentru clasa a VII-a; Ion Popescu, Limba română. Gramatica, manual pentru clasa a VII-a; Dumitru Săvulescu, Limba română. Lecturi literare, manual pentru clasa VIII-a; Ion Popescu, Limba română. Gramatica, manual pentru clasa VIII-a (ediţiile după care au studiat elevii în clasele respective).

Scanned with OKEN Scanner

Subiecte date la concursul de admitere în anii 1993-1996 şi baremele de corectare şi notare

Iulie 1993

➢ Subiectele

I. Caracterizaţi personajul Mircea cel Bătrân din poezia *Scrisoarea III* de Mihai Eminescu.

2 puncte

II. Povestiţi întâmplările cuprinse în capitolul „Crucea răzăşilor" din romanul *Neamul Şoimăreştilor* de Mihail Sadoveanu; precizaţi momentele subiectului.

1,75 puncte

III. Se dă textul:

„*Mă rog, domnule*, dacă eşti bun şi nu te superi… *cu cine* am onoarea?

— Eu?… Eu sunt inspectorul cutare…

— Hm! Şi domnu Trandafir se uită cu coada ochiului, neîncrezător, la domnul inspector. Nu, fără şagă!... Dar celălalt domn?...

— Celălalt e domnu ministru!

Asta e prea-prea; şi Domnu începu a râde cu hohot.

— Ei! Ştii că ai haz! Nu, că asta-i chiar *frumos*!

— Cum, dumneata crezi că glumesc?"

(Mihail Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) transformați vorbirea directă în vorbire indirectă.

b) analizați sintactic și morfologic cuvintele subliniate

0,95 puncte

IV. Se dă fraza:

„Nu știu cum se cheamă satul acesta, dar știu că pretutindeni pe unde m-ai dus, unde s-a vorbit românește, este pământul Patriei mele…"

(Barbu Delavrancea, *Patrie și patriotism*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și precizați felul lor;

b) delimitați propozițiile și indicați felul acestora;

c) alcătuiți o frază în care adverbul relativ *cum* să introducă o propoziție subordonată circumstanțială de cauză;

d) scrieți două sinonime pentru substantivul *pământ*;

e) dați antonimele cuvintelor: *pretutindeni, a vorbi.*

2,80 puncte

Notă

Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru este de trei ore după verificarea subiectelor pe tablă.

Se acordă 1,50 puncte pentru calitatea exprimării scrise și un punct din oficiu.

➢ Barem de corectare și de notare

Subiectul nr. 1

Referire la poezie (fragmentul studiat); caracterizarea personajului; mijloace de caracterizare — 2 pct.

Subiectul nr. 2 — 1,75 "

Scanned with OKEN Scanner

Povestirea întâmplărilor	1 pct
Momentele subiectului	0,75 ”
Subiectul nr. 3	0,95 ”
a) Transformarea vorbirii directe în vorbire indirectă	0,50 ”
b) Analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor subliniate (0,15 x 3)	0,45 ”
Subiectul nr. 4	
a) Sublinierea predicatelor şi indicarea felului acestora	
0,05 x 6 = 0,30; 0,10 x 6 = 0,60	0,90 ”
b) Delimitarea propoziţiilor şi precizarea felului acestora	
0,10 x 6 = 0,60; 0,10 x 6 = 0,60	1,20 ”
c) Construcţia frazei cu propoziţia subordonată circumstanţială de cauză introdusă prin adverbul relativ *cum*	0,30 ”
d) Două sinonime pentru substantivul *pământ*	0,20 ”
e) Antonimele cuvintelor *pretutindeni, a vorbi*	0,20 ”
Calitatea exprimării scrise (pentru întreaga lucrare)	1,50 ”
Aspectul general al lucrării (aşezarea în pagină, aspectul estetic, scrisul îngrijit)	0,25 ”
Corectitudinea şi fluenţa exprimării; precizia termenilor folosiţi	1 ”
Originalitatea exprimării	0,25 ”
Din oficiu	1 ”
Total	10 ”

Scanned with OKEN Scanner

Iulie 1994

➢ Subiectele

I. Povestiți întâmplările din opera literară *Sobieski și românii* de Costache Negruzzi și precizați momentele subiectului acestei povestiri.

1,75 puncte

II. Comentați versurile:

„Priveam fără de țintă-n sus -
Într-o sălbatică splendoare
Vedeam Ceahlăul la apus,
Departe-n zări albastre dus,
Un uriaș cu fruntea-n soare,
De pază țării noastre pus.
Și ca o taină călătoare,
Un nor cu muntele vecin
Plutea-ntr-acest imens senin
Și n-avea aripi să mai zboare!
Și tot văzduhul era plin
De cântece ciripitoare."

(George Coșbuc, *Vara*)

1,75 puncte

III. Se dă textul:

„Această știre era destul de veche și Dănilă o spunea Agripinei, încă o dată, la începutul lui mai, supărat și mâhnit în inimă-i că veștile cele mari pe care le aștepta nu mai veneau deloc."

(Gala Galaction, *La Vulturi!*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele: *această, spunea, le;*

d) formați familia lexicală a cuvântului *veste* cu ajutorul prefixelor și sufixelor;

e) construiți două enunțuri în care cuvântul *inimă* să fie folosit cu sens propriu și cu sens figurat;

f) dați sinonimele cuvintelor: *uriaș, splendoare, imens;*

g) contrageți ultima propoziție a frazei în partea de propoziție corespunzătoare; precizați felul părții de propoziție;

h) alcătuiți o frază în care conjuncția *că* să introducă o propoziție subordonată atributivă;

i) arătați care sunt valorile morfologice ale verbului *a fi* și construiți enunțuri pentru fiecare;

î) alcătuiți câte o propoziție cu un atribut pronominal exprimat prin pronume demonstrativ în Ac. și cu un complement exprimat prin pronume posesiv în D.;

j) explicați titlul nuvelei „La Vulturi!" de Gala Galaction.

4,50 puncte

Notă

Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru este de trei ore după verificarea subiectelor pe tablă. Se acordă un punct pentru calitatea exprimării scrise și un punct din oficiu.

Scanned with OKEN Scanner

➢ Barem de corectare şi de notare

Subiectul nr. 1	1,75pct
Povestirea întâmplărilor	1 ”
Momentele subiectului	0,75”
Subiectul nr. 2	1,75 ”
Încadrarea versurilor în poezie	0,25 ”
Conţinutul de idei; tabloul în versuri; semnificaţii	0,75 ”
Procedee de expresivitate artistică	0,75 ”
Subiectul nr. 3	4,50 ”
a) Sublinierea predicatelor (0,05 x 4 = 0,20) şi indicarea felului lor (0,10 x 4 = 0,40)	0,60 ”
b) Delimitarea propoziţiilor; precizarea felului acestora; indicarea raporturilor sintactice (0,20 x 4 = 0,80)	0,80 ”
c) Analiza sintactică şi morfologică a celor trei cuvinte (0,15 x 3 = 0,45)	0,45 ”
d) Familia lexicală a cuvântului *veste* (0,05 x 3 = 0,45)	0,25 ”
e) Construirea corectă a celor două enunţuri cu termenul *inimă* (0,15 x 2 = 0,30)	0,30 ”
f) Sinonimele celor trei cuvinte (0,10 x 3 = 0,30)	0,30 ”
g) Contragerea ultimei propoziţii a frazei în partea de propoziţie corespunzătoare şi precizarea felului părţii de propoziţie (0,15 x 2 = 0,30)	0,30 ”
h) Construcţia frazei cu propoziţia subordonată atributivă introdusă prin conjuncţia *că*	0,30 ”

Scanned with OKEN Scanner

i) valorile morfologice ale verbului *a fi* (0,10 x 3) şi construirea de enunţuri (0,05 x 3)	0,45 pct
î) Alcătuirea corectă a celor două propoziţii cu un atribut pronominal exprimat prin pronume demonstrativ în Ac. şi cu un complement exprimat prin pronume posesiv în D. (0,25 x 2)	0,50 ”
j) Explicaţi titlul nuvelei „La Vulturi!”	0,25 ”
Calitatea exprimării scrise	1 ”
Aspectul general al lucrării (aşezarea în pagină, aspectul estetic, scrisul îngrijit)	0,50 ”
Corectitudinea şi fluenţa exprimării; precizia termenilor folosiţi	0,50 ”
Din oficiu	1 “
Total	10 “

Scanned with OKEN Scanner

Iulie 1995

➢ **Subiectele:**

I. Caracterizați personajul Tudor Șoimaru din romanul *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu (capitolele studiate).

2 puncte

II. Comentați versurile:

„Frați buni ai frunzelor din codru,
Copii ai mândrei bolți albastre,
Sfințiți cu roua suferinții
Țărâna plaiurilor noastre!
Din casa voastră, unde-n umbră
Plâng doinele și râde hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nostru-al tuturora."

(Octavian Goga, *Plugarii*)

1 punct

III. Dați un exemplu de personificare din basmul *Greuceanu.*

1 punct

IV. Se dă textul:

„Împărați pe care lumea nu putea să-i mai încapă
Au venit și-n țara noastră de-au cerut pământ și apă—"

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile și precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

Scanned with OKEN Scanner

c) analizați sintactic și morfologic cuvintele: *nu putea, noastră;*

d) formați familia lexicală a cuvântului *pământ* (cel puțin cinci derivate);

e) scrieți două sinonime pentru substantivul *pământ* și un sinonim neologic pentru verbul *a cere;*

f) despărțiți în silabe cuvintele: *exemplu, fiindcă, jertfă, inegal, punctuație;*

g) precizați, prin rescriere, care este paronimul utilizat corect în exemplele următoare: zăcământ *petrolier / petrolifer;* greutăți *familiale / familiare;* pericol *iminent / eminent;* păcat *original / originar;*

h) alcătuiți o frază în care să fie o propoziție subordonată predicativă introdusă prin conjuncția *să;*

i) formulați două enunțuri în care cuvântul *de* să aibă alte valori morfologice decât cea din text; precizați-le;

î) alcătuiți câte o propoziție în care complementul direct să fie exprimat prin numeral cardinal și prin adjectiv cu valoare substantivală.

4, 25 puncte

Notă

Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru este de trei ore după verificarea subiectelor pe tablă. Se acordă: *0,50 puncte pentru aspectul general al lucrării; un punct din oficiu.*

La lectura literară, din cele 4,25 puncte, se acordă *un punct pentru calitatea exprimării scrise.*

Scanned with OKEN Scanner

➢ Barem de corectare şi de notare

Subiectul nr. 1	2 pct.
a) Referire la opera literară	0,25“
b) Caracterizarea personajului (prezentarea generală; trăsăturile caracteristice; trăirile sufleteşti; particularităţile lingvistice şi stilistice ale textului care subliniază trăsăturile personajului)	1“
c) mijloacele de caracterizare	0,75 “
Subiectul nr. 2	1 “
a) Încadrarea versurilor în poezie	0,25 “
b) Conţinutul de idei; semnificaţii	0,25 “
c) Relevarea procedeelor de expresivitate artistică	0,50 “
Subiectul nr. 3 (exemplul de personificare)	0,25 “
Calitatea exprimării scrise	1 “
a) Corectitudinea, fluenţa exprimării	0,25 “
b) Precizia termenilor folosiţi	0,25 “
c) Respectarea normelor ortografice în vigoare	0,30 “
d) Originalitatea exprimării	0,20 “
Subiectul nr. 4	4,25 “
a) Sublinierea predicatelor (0,05 x 4 = 0,20) şi indicarea felului lor (0,10 x 4 = 0,40)	0,60“
b) Delimitarea propoziţiilor; precizarea felului acestora; indicarea raporturilor sintactice (0,25 x 4)	1 “
c) Analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor (0,15 x 2 = 0,30)	0,30 “

Scanned with OKEN Scanner

d) Familia lexicală a cuvântului *pământ* (0,05 x 5 = 0,25)	0,25pct
e) Sinonimele (0,10 x 5 = 0,50)	0,30 "
f) Despărțirea corectă în silabe (0,10 x 5 = 0,50)	0,50 "
g) Paronimul corect utilizat (0,10 x 4 = 0,40)	0,40 "
h) Construcția frazei cu propoziția predicativă introdusă prin conjuncția *să*	0,20 "
i) Valorile morfologice ale cuvântului *de* (0,10 x 2 = 0,20) și construirea de enunțuri (0,10 x 2 = 0,20)	0,40 "
j) Alcătuirea corectă a celor două propoziții în care complementul direct este exprimat prin numeral cardinal și prin adjectiv cu valoare substantivală (0,15 x 2)	0,30 "
Aspectul general al lucrării	0,50 "
a) Așezarea în pagină; aspectul estetic	0,25 "
b) Scrisul îngrijit	0,25 "
Din oficiu	1 "
Total	10 "

Scanned with OKEN Scanner

Iulie 1996

➢ Subiectele

I. Caracterizați-l pe Dan, personajul principal din poemul *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri.

2 puncte

II. Explicați titlul romanului *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu, referindu-vă la capitolele studiate.

1 punct

III. Dați un exemplu de metaforă din poezia *Plugarii* de Octavian Goga.

0,25 puncte

IV. Se dă textul:

„Şi fiindcă Pisicuța, din iarba înaltă în care stătea înmormântată până la gât, sforăia deznădăjduit, mă dusei s-o dezleg din pripon şi s-o aduc între întărituri."

(Calistrat Hogaş, *Singur*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi indicați felul lor;

b) delimitați propozițiile şi precizați felul acestora, indicând raporturile sintactice care se stabilesc între ele;

c) analizați sintactic şi morfologic cuvintele: *în care, înaltă, o;*

d) indicați câte un sinonim pentru următoarele cuvinte: *a înmormânta, deznădăjduit, a dezlega;*

e) formați familia lexicală a cuvântului *înalt* (cel puțin cinci derivate);

f) despărțiți în silabe cuvintele: *înainte, deznădăjduit, conjuncție, răsplată, inacceptabil;*

Scanned with OKEN Scanner

g) precizați, prin rescriere, care este paronimul utilizat corect în exemplele următoare: transcriere *literară / literală;* zonă *petrolieră / petroliferă;* locuință *temporală / temporară; original / originar* din Craiova; băi *termice / termale;*

h) alcătuiți două fraze în care conjuncția *să,* pe rând, să introducă o propoziție subordonată atributivă și o propoziție subordonată circumstanțială concesivă;

i) alcătuiți două enunțuri în care cuvântul *deasupra* să aibă valori morfologice diferite; precizați aceste valori.

4,25 puncte

Notă:

Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul de lucru este de trei ore după verificarea subiectelor pe tablă. Se acordă: *0,50 puncte pentru aspectul general al lucrării; un punct din oficiu.*

La lectura literară, din cele 4, 25 puncte, se acordă *un punct pentru calitatea exprimării scrise.*

➢ Barem de corectare și de notare

Subiectul nr. 1	2 pct.
a) Referire la opera literară	0,25 “
b) Caracterizarea personajului	1 “
c) Mijloacele de caracterizare	0,75 “
Subiectul nr. 2	1 “
a) Referire la capitolele studiate	0,40 “
b) Semnificația personajului colectiv; mesajul operei	0,60 “
Subiectul nr. 3 (exemplul de metaforă)	0,25 “

Scanned with OKEN Scanner

Calitatea exprimării scrise	1 pct
a) Corectitudinea, fluența exprimării	0,25 "
b) Precizia termenilor folosiți	0,25 "
c) Respectarea normelor în vigoare	0,30 "
d) Originalitatea exprimării	0,20 "
Subiectul nr. 4	4,25 "
a) Sublinierea predicatelor (0,05 x 5 = 0,25); precizarea felului lor (0,10 x 5 = 0,50)	0,75 "
b) Delimitarea propozițiilor (0,05 x 5 = 0,25); precizarea felului acestora (0,10 x 5 = 0,50); indicarea raporturilor sintactice (0,05 x 5 = 0,25)	1 "
c) Analiza sintactică şi morfologică a cuvintelor (0,15 x 3 = 0,45)	0,45 "
d) Sinonimele (0,10 x 3 = 0,30)	0,30 "
e) Familia lexicală a cuvântului *înalt* (0,05x5 = 0,25)	0,25 "
f) Despărțirea corectă în silabe (0,10 x 5 = 0,50)	0,50 "
g) Paronimul corect utilizat (0,10 x 5 = 0,50)	0,50 "
h) Construirea celor două fraze (0,10 x 2 = 0,20)	0,20 "
i) Construirea enunțurilor (0,05 x 2 = 0,10); precizarea valorilor morfologice (0,10 x 2 = 0,20)	0,30 "
Aspectul general al lucrării	0,50 "
a) Aşezarea în pagină; aspectul estetic	0,25 "
b) Scrisul îngrijit	0,25"
Din oficiu	1 "
Total	10 "

Scanned with OKEN Scanner

Subiecte posibile pentru concursul de admitere în liceu şi în şcoala profesională

Scanned with OKEN Scanner

T$_1$

I. Prezentați tabloul luptei de la Rovine, așa cum apare în poezia *Scrisoarea III* de M. Eminescu și evidențiați principalele procedee artistice folosite de autor.

II. Explicați semnificația titlului romanului *Neamul Șoimărești*lor de M. Sadoveanu.

III. Se dă textul:

„Și se agață de izmenele lui Moromete turtindu-și pălăria de pulpele lui; atunci omul făcu o mișcare să-l apuce de subsuori, dar se opri și-și întinse gâtul în aer; sub bărbie i se ridicase și rămăsese înțepenit mărul lui Adam; omul căuta aer cu buzele deschise și înghiți adânc și cu cazmă ghemul care îi tăia răsuflarea…"

(Marin Preda, *Morometii*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *care îi tăia răsuflarea;*

c) construiți propoziții cu alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *lui, și, adânc;*

d) contrageți propoziția: *să-l apuce de subsuori;*

e) dați exemple de două cuvinte care să conțină triftongi;

Scanned with OKEN Scanner

f) construiți trei fraze în care subordonate diferite, altele decât în text, să fie introduse prin pronumele relativ *care;* precizați felul lor;

g) explicați folosirea în text a virgulelor și a punctelor de suspensie;

h) cuvintele: *pulpele, subsuori, gâtul, bărbia* etc., definesc părți ale corpului omenesc și fac parte din vocabularul fundamental; precizați și exemplificați alte trei asemenea categorii de cuvinte;

i) reconstituiți familia lexicală în care se încadrează substantivul *răsuflarea;* indicați cuvântul de bază și radicalul;

î) construiți două propoziții în care verbul *a turti* la modul gerunziu să îndeplinească funcțiile sintactice de complement circumstanțial de cauză și complement circumstanțial de timp.

Scanned with OKEN Scanner

🕮 T_2

I. Umorul şi oralitatea stilului în ultima parte a operei *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.

II. În exemplul următor:

„O Doamne, Doamne sfinte, mai dă-mi zile de trai
Pân' ce-oi strivi toţi lupii, toţi şerpii de pe plai."

(V. Alecsandri, *Dan, căpitan de plai*)

există următoarele procedee artistice:

- metaforă şi personificare;
- personificare şi epitet;
- epitet şi alegorie.

III. Se dă textul:

„La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
Ca să steie înainte-mi ca şi zidul neînvins,
Când văzui a lor mulţime, câtă frunză, câtă iarbă,
Cu o ură ne-mpăcată mi-am şoptit atunci în barbă,
Am jurat ca peste dânşii să trec falnic, fără păs,
Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs..."

(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

Cerinţe:

a) despărţiţi textul în propoziţii, precizaţi felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

b) analizaţi sintactic şi morfologic: *câte, a lor, fără păs, de la Roma;*

Scanned with OKEN Scanner

c) construiți propoziții în care să folosiți formele inverse de viitor și condițional-optativ prezent a două verbe la alegere;

d) identificați două dintre procedeele artistice din text și precizați-le;

e) construiți propoziții în care substantivul *zid* și verbul *a șopti* să fie folosite cu sens figurat;

f) indicați categoria de cuvinte în care se încadrează substantivul *mulțime;* dați exemple de alte câteva cuvinte din aceeași categorie și construiți propoziții cu două dintre ele;

g) construiți regente potrivite, astfel încât subordonata *câte tabere s-au strâns* să fie, pe rând, atributivă, subiectivă, completivă indirectă:

h) construiți trei propoziții în care pronumele personal *dânșii,* în cazul acuzativ, să îndeplinească funcții sintactice diferite; precizați-le;

i) indicați antonimele cuvintelor: *a strânge, înainte, ură, a șopti;*

î) construiți propoziții cu un substantiv și un adjectiv din familia lexicală în care se încadrează verbul *a vedea.*

Scanned with OKEN Scanner

T$_3$

I. Prezentați portretul mamei, așa cum se conturează în opera *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă, fragmentul din manualul de clasa a VII-a.

II. Comentați versurile:

„Când doarme plugul pe rotile,
În pacea serilor de toamnă,
La noi coboară Cosânzeana,
A visurilor noastre doamnă.
Vin crai cu argintate coifuri
Și-n aur zânele bălaie:
Atâta strălucire-ncape
În bietul bordeiaș de paie."

(O. Goga, *Plugarii*)

III. Se dă textul:

„Chiar dacă tu, Dunăre, te-ai face neagră cerneală, cum spune vechiul cântec, și eu, ca un vrăjitor dintr-o necrezută poveste, aș avea putere să strâng nesfârșita pânză albastră a cerului și s-o schimb în fâșii de hârtie și să mă așez aici, pe malul tău, și aș ști să scriu, și aș scrie întruna o mie și mai bine de ani, întingându-mi pana în cerneala ta, tot n-aș izbuti să povestesc oamenilor ce am de povestit."

(Zaharia Stancu, *Desculț*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *Dunăre, neagră, cerneală, de povestit;*

c) folosiți în două contexte diferite formele *întruna* și *într-una;* explicați ortografierea diferită;

d) construiți propoziții în care substantivul *poveste,* nearticulat, să îndeplinească funcțiile sintactice de subiect, nume predicativ și complement direct;

e) identificați în text trei cuvinte formate prin derivare;

f) explicați folosirea în text a primelor patru virgule;

g) treceți verbul *de povestit* la modurile infinitiv și gerunziu și folosiți-le în propoziții cu aceeași funcție sintactică din text;

h) faceți modificările necesare, astfel încât, în context, substantivul *Dunăre* să îndeplinească funcția sintactică de apoziție;

i) indicați sinonimele cuvintelor: *necrezută, nesfârșită, întruna.*

î) găsiți în text două cuvinte folosite cu sens figurat.

Scanned with OKEN Scanner

T4

I. Prezentați momentele subiectului baladei culte *Pașa Hassan* de George Coșbuc, insistând asupra punctului culminant și a deznodământului.

II. Comentați versurile:

„Strângeți piatra lucitoare
Ce din soare se aprinde,
Și-ți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.

Nu veți plânge-atunci amarnic
Că vi-i limba prea săracă
Și-ți vedea cât e de darnic
Graiul țării noastre dragă.

Răsări-va o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată."

(Alexe Mateevici, *Limba noastră*)

III. Se dă textul:

„Și fiindcă Pisicuța, din iarba înaltă, în care stătea înmormântată până la gât, sforăia deznădăjduit, mă dusei s-o dezleg din pripon și s-o aduc între întărituri."

(Calistrat Hogaș, *Singur*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *în care, până la gât, deznădăjduit, mă dusei;*

c) ilustrați funcțiile sintactice ale substantivului propriu *Pisicuța* în cazurile dativ și genitiv;

d) notați toate formele proprii ale pronumelui reflexiv și ilustrați funcția sintactică de atribut a acestuia în acuzativ și dativ;

e) folosiți în enunțuri paronimele: *preveni-proveni, releva-revela; miner-minier;*

f) suprimați ceea ce nu este corect: pronumele relativ *care* poate introduce propoziții subiective, concesive, atributive, cauzale, predicative, completive indirecte;

g) subliniați cuvintele formate prin derivare: *tocmeală, premiu, preclasic, prețios, preget, strofă.*

Scanned with OKEN Scanner

T$_5$

I. Povestiți întâmplările din opera literară *La Vulturi!* de Gala Galaction, precizând și momentele subiectului.

II. Transformați vorbirea directă în vorbire indirectă:

„Cu îndrăzneală apucă mâna lui Tudor, îl trase spre el și-l privi în ochi.

— Nu ești tu, zise el scurt, dintre ai lui Ionașcu, care au pribegit peste Nistru?

— Sunt Tudor, feciorul lui Ionașcu… răspunse mișcat Șoimaru; dintre toți pribegii, eu singur mă întorc înapoi…

— Atuncea eu îți sunt moș drept, frate cu tatăl tău… strigă bătrânul. Uită-te la mine și mă cunoaște!

— Te cunosc, moșule Mihu! îngână Șoimaru."

(M. Sadoveanu, *Neamul Șoimăreștilor*)

III. Se dă textul:

„În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire și în față și în coaste,
Căci se clatină rărite șiruri lungi de bătălie,
Cad arabii ca și pâlcuri risipite pe câmpie,
În genunchi cădeau pedeștrii, colo caii se răstoarnă,
Când săgețile în valuri, care șuieră, se toarnă
Și, lovind în față,-n spate ca și crivățul și gerul
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul…"

(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *în zadar, în față, tot, cerul;*

c) identificați locuțiunile adverbiale din text; construiți propoziții cu câte o locuțiune substantivală, adjectivală, verbală;

d) explicați rolul adverbelor și al locuțiunilor adverbiale (colo, în față, în spate) în realizarea imaginii câmpului de luptă;

e) construiți patru fraze în care adverbul relativ *când* să introducă subordonate diferite; precizați felul lor;

f) identificați, în text, trei diftongi;

g) dați exemple de trei locuțiuni în structura cărora intră cuvântul *tot;* precizați felul fiecăreia;

h) construiți două propoziții în care cuvântul *verde* cu valoare de substantiv și adjectiv să îndeplinească funcția sintactică de nume predicativ;

i) realizați expansiunea cuvântului *risipite;*

î) construiți trei propoziții în care verbe la moduri diferite să îndeplinească funcția sintactică de atribut.

Scanned with OKEN Scanner

T$_6$

I. Prezentați întâmplările din opera literară *Puiul* de Ioan Alexandru Brătescu-Voinești și precizați momentele subiectului acestei narațiuni.

II. Comentați alegoria din ultima parte a poemului *Călin (file de poveste)* de Mihai Eminescu.

III. Se dă textul:

„Pârcălabe, vreau poporul meu să fie înștiințat
De unirea și-nrudirea care-aici s-au încheiat
Ca să pomenească țara, ca pe-o zi de praznic mare,
Ziua când din letopiseț și-a șters anii de-nchinare,
Iar eu m-oi ruga la Domnul și-i voi mulțumi, smerit,
Că de mâna ucigașă-n astă noapte m-a ferit."

(Al. Davila, *Vlaicu-Vodă*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice;

b) analizați sintactic și morfologic: *de praznic, de-nchinare, m-oi ruga, ucigașă;*

c) construiți propoziții cu sinonimele cuvintelor: *a înștiința, a pomeni, praznic, letopiseț, a feri, smerit;*

d) construiți două propoziții în care substantivul *popor,* nearticulat, să îndeplinească funcțiile sintactice de nume predicativ și apoziție;

Scanned with OKEN Scanner

e) identificați, în text, trei cuvinte formate prin derivare;

f) exemplificați diferite forme de viitor popular, altele decât cele din text;

g) alcătuiți enunțuri în care cuvintele *de, care, ziua, iar* să aibă alte valori morfologice; precizați aceste valori;

h) explicați folosirea semnelor ortografice și de punctuație din primele două versuri.

Scanned with OKEN Scanner

T7

I. Comentați alegoria moarte-nuntă din balada populară *Miorița.*

II. Motivați deznodământul operei literare *Sobieski și românii* de C. Negruzzi.

III. Se dă textul:

„După ce tatăl şi fiica intrară în curtea lor de piatră, oşteanul, ca să poată revedea pe Magda cât mai curând, se despărțișe de ei ca să facă un ocol grabnic în satul lui."

(Mihail Sadoveanu *Neamul Şoimăreştilor)*

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

b) analizați sintactic şi morfologic: *lor, revedea, de ei, grabnic;*

c) construiți enunțuri în care substantivul *piatră* să fie, pe rând, nume predicativ şi complement direct în cazurile genitiv şi acuzativ;

d) reconstituiți familia lexicală în care se încadrează cuvântul *revedea;*

e) notați cuvinte din text care conțin diftongi; exemplificați apoi un triftong şi un hiat;

f) despărțiți în silabe cuvintele: *fiică, piatră, revedea, despărțișe;*

Scanned with OKEN Scanner

g) construiți patru propoziții în care infinitivul *a (se) despărți* să aibă funcții sintactice diferite; indicați-le;

h) contrageți prima propoziție.

Scanned with OKEN Scanner

g) construiți patru propoziții în care infinitivul *a (se) despărți* să aibă funcții sintactice diferite; indicați-le;

h) contrageți prima propoziție.

Scanned with OKEN Scanner

T$_8$

I. Prezentați imaginea copilăriei așa cum se desprinde din fragmentul din opera *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă, manualul de clasa a VII-a.

II. Comentați versurile:

„Privirile de farmec bete
Mi le-am întors către pământ
Iar spicele jucau în vânt,
Ca-n horă dup-un vesel cânt
Copilele cu blonde plete
Când saltă largul lor vestmânt.
În lan erau feciori şi fete,
Şi ei cântau o doină-n cor,
Juca viața-n ochii lor
Şi vântul le juca prin plete.
Miei albi fugeau către izvor
Şi grauri suri zburau în cete."

(G. Coşbuc, *Vara*)

III. Se dă textul:

„Era adevărat că acest sergent nu încetase să se arate vesel de când venise (doar de câteve zile, înainte deci de evenimentele de ieri), dar poate că ar fi fost cazul ca tocmai evenimentele de ieri să-l fi pus şi pe el nițel pe gânduri; ceea ce pentru un civil are un înțeles, pentru un militar are altul."

(Marin Preda, *O oră din august*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *de ieri, nițel, ceea ce, altul.*

c) contrageți primele două propoziții subordonate;

d) exemplificați alte funcții sintactice ale adverbelor decât în text;

e) construiți propoziții cu alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *acest, un, altul;* precizați-le;

f) exemplificați alte modalități de izolare decât în text a cuvintelor și construcțiilor incidente;

g) înlocuiți în context *ceea ce* cu *aceea ce* și arătați ce modificări au survenit la nivel morfologic și sintactic;

h) care dintre propozițiile următoare este negativă:

Nu el va veni azi.

Nici el nu va veni azi.

Scanned with OKEN Scanner

T$_9$

I. Realizați caracterizarea personajului Agripina din nuvela *La Vulturi!* de Gala Galaction.

II. Comentați versurile:

„Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam ce, fără veste
S-a trezit din somn de moarte,
Ca viteazul din poveste."

(Alexe Mateevici, *Limba noastră*)

III. Se dă textul:

„Din seceratul grâului și din ridicatul snopilor se scuturaseră pe mirişte o groază de boabe cu care se hrăneau și, măcar că nu era vreo apă prin apropiere, nu sufereau de sete, că beau dimineața picături de rouă de pe firele de iarbă."

(I. Al. Brătescu-Voinești, *Puiul*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și arătați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

Scanned with OKEN Scanner

c) analizați sintactic și morfologic: *nu sufereau, de sete, de pe fîrele, de iarbă;*

d) folosiți în enunțuri proprii alte trei substantive cu sens colectiv decât în text;

e) indicați antonimele cuvintelor *ridicat, apropiere,* iar apoi includeți-le în propoziții sau fraze;

f) exemplificați alte valori decât în text ale verbului *a fi;*

g) în text, primele două virgule:

- izolează o propoziție incidentă?
- izolează o propoziție intercalată?
- despart o propoziție intercalată care stă înaintea regentei?

h) treceți verbul *scutura* la diateza pasivă și includeți-l în trei enunțuri diferite la moduri nepersonale; indicați funcția sintactică.

Scanned with OKEN Scanner

T 10

I. Caracterizați în antiteză personajele Mihai și Hassan din balada cultă *Paşa Hassan* de G. Coşbuc.

II. Motivați deznodământul povestirii *Puiul* de Ioan Alexandru Brătescu-Voineşti.

III. Se dă textul:

„Și cum sta
de închina,
codrul se cutremura,
ulmi și brazi
se cletina,
fagi și paltini
se pleca,
fruntea
de i-o răcorea,
mâna
de i-o săruta;
armele din teci ieşea
murguleţu-i râncheza…”

(*Toma Alimoș*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *murguleţu-i râncheza;*

Scanned with OKEN Scanner

c) construiți fraze în care adverbul relativ *cum* să introducă o cauzală și o modală;

d) dați exemple de trei diminutive și trei augmentative realizate cu sufixe diferite;

e) construiți două propoziții în care să apară substantive provenite din infinitivul lung al verbelor *a (se) clătina* și *a ieși*;

f) exemplificați celelalte funcții sintactice ale substantivului *codru* în cazul nominativ;

g) identificați două dintre procedeele artistice folosite în text;

h) contrageți propoziția *cum sta.*

Scanned with OKEN Scanner

T 11

I. Povestiți întâmplările din opera literară *Sobieski și românii* de C. Negruzzi și evidențiați momentele subiectului.

II. Comentați versurile:

„La voi aleargă totdeauna
Truditu-mi suflet să se-nchine;
Voi singuri străjuiți altarul
Nădejdii noastre de mai bine.
Al vostru-i plânsul strunei mele,
Creştini ce n-aveți sărbătoare,
Voi, cei mai buni copii ai firii
Urziți din lacrimi şi sudoare."

(Octavian Goga, *Plugarii*)

III. Se dă textul:

„Adevărul e că dacă se hotărăşte cineva să asiste la o sărbătoare națională aşa de importantă, trebuie s-o ia de dimineață."

(I.L. Caragiale, *D-l Goe*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi precizați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic şi morfologic: *cineva, la o sărbătoare, națională, de dimineață;*

Scanned with OKEN Scanner

d) construiți patru fraze în care subordonate diferite, altele decât în text, să fie introduse prin conjuncția subordonatoare *dacă;* indicați felul fiecăreia;

e) ilustrați, în propoziții, trei funcții diferite de complement circumstanțial ale pronumelui *cineva;* precizați felul lor;

f) exemplificați celelalte modalități de realizare a superlativului absolut, folosindu-vă de adjectivul *important;*

g) explicați folosirea în text a semnelor ortografice și de punctuație;

h) în fraza de mai sus cuvântul *o* are valorile:

- articol hotărât și verb auxiliar?
- articol nehotărât și adjectiv pronominal nehotărât?
- articol nehotărât și pronume personal cu valoare neutră?
- articol hotărât și pronume personal cu funcție sintactică?

Scanned with OKEN Scanner

📖 T 12

I. Realizați planul dezvoltat al ultimei părți a operei *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.

II. Comentați versurile:

„Eu? Îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul…
Şi de-aceea tot ce mişcă-n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție duşman este,
Duşmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oşti, dară iubirea de moşie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!”

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

III. Se dă textul:

„Nimeni nu-l văzuse vreodată întristat sau râzând în hohote, fiindcă în el bucuria de a trăi nu cobora şi nu urca parcă deloc, ci se instalase undeva sus, în sufletul lui, cu o temperatură care nu mai scădea şi unde era inutil să mai râzi sau să te mai întristezi.”

(Marin Preda, *O oră din august*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi indicați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic şi morfologic: *de a trăi, de loc, undeva, lui;*

Scanned with OKEN Scanner

d) construiți trei propoziții în care verbul *a trăi* să îndeplinească funcții sintactice de complement circumstanțial; precizați felul fiecăruia;

e) descoperiți antonimele din text; dați exemple de substantive şi adverbe antonime;

f) construiți propoziții în care pronumele negativ *nimeni* să fie în cazurile dativ şi genitiv; indicați funcțiile sintactice;

g) explicați folosirea în text a virgulei;

h) despărțiți în silabe cuvintele: *vreodată, întristat, bucuria, inutil.*

Scanned with OKEN Scanner

📖 T 13

I. Caracterizați prin antiteză personajele Mircea cel Bătrân și Baiazid din poezia *Scrisoarea III* de Mihai Eminescu.

II. Realizați planul simplu al operei literare *Domnu Trandafir* de M. Sadoveanu.

III. Se dă textul:

„Acum femeia simțea că singurul sprijin ce-i rămăsese era calul ăsta mare, alb, slab, de să-i numeri coastele."

(Ion Agârbiceanu, *Fefeleaga*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice;

b) identificați predicatele și arătați felul lor;

c) cuvintele *acum* și *ce* pot îndeplini funcțiile de:

- atribut
- complement circumstanțial de timp
- apoziție;

d) analizați sintactic și morfologic: *acum, ce, ăsta, de;*

e) construiți două fraze în care adjectivul *slab,* folosit la gradul superlativ relativ să aibă, pe rând, funcția sintactică de atribut și nume predicativ;

Scanned with OKEN Scanner

g) indicați sensul cuvintelor: *efemer, infatuat, ostilitate, ipostază* și folosiți-le în enunțuri proprii;

h) realizați trei enunțuri în care cuvântul *ce* să aibă valori morfologice diferite, altele decât în text; indicați-le.

Scanned with OKEN Scanner

T 14

I. Realizați caracterizarea lui Greuceanu din opera literară cu același nume, și explicați prin ce trăsături este acesta un personaj de basm.

II. Relevați semnificațiile rugii lui moș Dănilă din finalul nuvelei *La Vulturi!* de Gala Galaction.

III. Se dă textul:

„Fefeleaga nu mergea la slujbă, și, totuși, văzând pe oamenii aceștia, care beau poate chiar bănuții pe care ar fi trebuit să-i deie ei, îi disprețuia și, știi-o amarul ei de ce, se simțea că-i mai mult decât ei, că-i mai bună creștină decât dânșii."

(Ion Agârbiceanu, *Fefeleaga*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice;

b) analizați morfologic și sintactic: *văzând, aceștia, care, îi, decât ei, mai bună;*

c) ilustrați funcțiile sintactice de nume predicativ în nominativ și genitiv, complement indirect în dativ și acuzativ ale pronumelui relativ *care;*

d) exemplificați celelalte valori morfologice ale cuvântului *o;*

e) realizați două diminutive folosind elemente lexicale din text și construiți cu ele propoziții;

Scanned with OKEN Scanner

f) lăsați numai forma corectă și motivați alegerea:

- prea mult abuz de tutun e dăunător
- a făcut mult abuz de medicamente
- abuzul de alcool l-a îmbolnăvit;

g) explicați de ce, având același regent, subordonatele din cele două fraze sunt diferite:

Își înseamnă atent ce i s-a spus.

Aceasta înseamnă că m-a păcălit.

h) dezvoltați în propoziție echivalentă *văzând*.

Scanned with OKEN Scanner

T 15

I. Povestiți întâmplările din capitolul al XIII-lea, *Crucea răzeșilor*, al romanului *Neamul Șoimăreștilor* de M. Sadoveanu și evidențiați semnificațiile titlului.

II. Comentați versurile:

„Suntem, după nevoie, și lacrimă și dinte...
Noi suntem în picioare, sub noi străbunii sunt."

(Nichita Stănescu, *Noi*)

III. Se dă textul:

„Într-o vreme, pe la jumătatea drumului, băiatul se lăsă deodată pe vine și dinții din gură începură să-i toace des, ca și când fălcile i-ar fi fost puse în contact cu un motor; clănțănea acum neîntrerupt și gemea; coroana de flori îi căzu în țărână și cărțile îi alunecară și ele de sub braț și se împrăștiaseră pe jos."

(Marin Preda, *Moromeții*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *din gură, îi, se împrăștiaseră, pe jos;*

c) despărțiți în silabe cuvintele: *deodată, clănțănea, neîntrerupt, alunecară;*

d) exemplificați funcția sintactică de atribut a cuvintelor *acum, i, motor;* precizați felul fiecăruia;

Scanned with OKEN Scanner

e) construiți propoziții în care verbul *a începe* să fie folosit la diatezele pasivă și reflexivă;

f) folosiți în contexte diferite substantivul *gură* cu sens propriu, sens secundar și sens figurat;

g) dezvoltați în propoziția echivalentă: *pe la jumătatea drumului;*

h) construiți fraze în care verbul *a aluneca* să fie regent pentru o cauzală, o concesivă și o temporală;

i) explicați folosirea în text a semnelor de punctuație punct și virgulă, punct;

î) construiți propoziții cu diminutivele cuvintelor: *băiat, motor, coroană, carte.*

Scanned with OKEN Scanner

T 16

I. Argumentați în ce măsură poezia *Limba noastră* de Alexe Mateevici confirmă ideea lui Nichita Stănescu potrivit căreia „Limba română este patria mea".

II. Argumentați pe scurt că opera literară *Domnu Trandafir* de M. Sadoveanu este o narațiune.

III. Se dă textul:

„Patria ne-o fi pământul
Unde ne-or trăi nepoții
Şi-ntr-o mândră Românie,
De-o vrea cerul, în vecie,
S-or lupta să ne păzească
Limba, legea românească,
Şi vor face tot mai mare
Tot ce românismul are..."

(G. Coşbuc, *Patria noastră*)

Cerințe:

a) indicați felul predicatelor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic şi morfologic ultimul vers;

d) identificați termenii din text care fac parte din familia cuvântului *român;* completați această familie lexicală cu alte derivate;

Scanned with OKEN Scanner

e) indicați câteva sinonime ale adjectivului *mândră* și construiți propoziții cu două dintre ele;

f) exemplificați funcțiile sintactice de subiect, nume predicativ și complement indirect ale pronumelui relativ *ce;*

g) identificați fiecare hiat din text;

h) motivați folosirea cratimei în îmbinarea *și-ntr-o;*

i) construiți fraze în care o subordonată predicativă și o concesivă să fie introduse prin conjuncția subordonatoare *de.*

Scanned with OKEN Scanner

T 17

I. Evidențiați imaginea țăranului român în viziunea lui Octavian Goga, interpretând principalele metafore din poezia *Plugarii.*

II. Explicați înțelesul motoului „Sandi, să asculți pe mămica!" din opera literară *Puiul* de Ioan Alexandru Brătescu-Voinești.

III. Se dă textul:

„Toți carii știu de dânsul spun multe, dar șoptind,
Și cale de o zare îl ocolesc grăbind,
Deși-i place să crească sirepe herghelii,
Răzlețe pe întinsul câmpiilor pustii."

(V. Alecsandri, *Dan, căpitan de plai*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice;

b) analizați morfologic și sintactic: *toți, de dânsul, multe, grăbind, răzlețe;*

c) alcătuiți fraze în care câte o subordonată subiectivă, completivă directă, completivă indirectă, cauzală, concesivă, consecutivă să aibă ca regent verbul *a șopti;*

d) dezvoltați în propoziție echivalentă cuvântul *răzlețe;*

e) propuneți sinonime pentru cuvintele: *a ști, cale, pustiu, multe;*

Scanned with OKEN Scanner

f) ilustrați funcțiile sintactice ale pronumelor personale în cazul acuzativ, alcătuind enunțuri cu pronumele *dânsul;*

g) introduceți cuvintele *codri, merii* și *copiii* în enunțuri proprii și explicați ortografia diferită;

h) identificați adjectivele cu valoare de epitet.

Scanned with OKEN Scanner

T 18

I. Povestiți pe scurt întâmplările din poemul eroic *Dan, căpitan de plai* de V. Alecsandri și precizați momentele subiectului acestei opere literare.

II. Reliefați semnificațiile titlului capitolului *Morții poruncesc celor vii* din romanul *Neamul Șoimăreștilor* de M. Sadoveanu.

III. Se dă textul:

„Știu c-ai depășit adesea dreptul dat de o solie,
C-ai căutat, aci, să zdruncini scaunul din temelie;
Că te-ai dus chiar pân-acolo să dai mână de-ajutor
Ucigașilor ce-asupră-mi încercat-au un omor;
Știu că crime sunt acestea, și c-ar fi dreptate dreaptă
Să te dau, ca pe-un nemernic, pradă gâdelui ce-așteaptă."

(Al. Davila, *Vlaicu-Vodă*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și precizați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic și morfologic: *asupră-mi, crime sunt acestea, gâdelui;*

d) reconstituiți familia lexicală în care se încadrează cuvintele *dreptate* și *dreaptă;*

Scanned with OKEN Scanner

e) indicați arhaismele folosite în text și explicați rostul prezenței lor;

f) construiți două propoziții în care verbele *a avea* și *a (se) duce* să fie folosite la imperativ singular;

g) construiți patru propoziții în care numele predicativ să fie exprimat prin alte părți de vorbire decât în text;

h) precizați măsura versurilor de mai sus.

Scanned with OKEN Scanner

T 19

I. Prezentați pe scurt conținutul ultimei părți a *Amintirilor din copilărie* de Ion Creangă, insistând asupra imaginii satului moldovean de odinioară.

II. Exemplificați folosirea hiperbolei în poemul eroic *Dan, căpitan de plai* de V. Alecsandri.

III. Se dă textul:

„Dar Păunaş se deşteptase şi începuse să plângă şi i se părea Agripinei că numai vuietul pârâului acoperea destul de bine țipetele lui."

(Gala Galaction, *La Vulturi!*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi precizați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

c) analizați sintactic şi morfologic: *să plângă, vuietul, lui;*

d) indicați sinonimele şi antonimele cuvintelor: *veşnic, splendoare, aprig, prieten;*

e) cuvintele *dar* şi *bine* mai pot avea valori morfologice de:

- prepoziție şi adverb
- ambele substantive
- adverb şi substantiv;

Scanned with OKEN Scanner

f) alcătuiți o frază în care conjuncția *să* să introducă o subordonată concesivă;

g) tăiați cu o linie cuvintele care nu se încadrează în serie și explicați de ce: *numai, doar, dar, chiar, destul;*

h) treceți verbul *a plânge* la toate modurile nepersonale, apoi construiți cu fiecare propoziții în care să îndeplinească funcția sintactică de atribut.

Scanned with OKEN Scanner

T 20

I. Prezentați tabloul feeric al pădurii de argint, așa cum apare în poemul *Călin (file din poveste)* de Mihai Eminescu.

II. Comentați fragmentul următor:

„Satul cu casele mari acoperite cu stuh, case curate, răzășești, se întindea într-o vâlcică, sub poală de pădure. Apa Răutului curgea pe vale, subțire și limpede, scăzută de secetele verii. Nuci mari se ridicau din vii, și un grangur cânta în pacea satului, în lumina dimineții. Era o zi de duminică și toaca începu să sune în clopotnița bisericii albe c-o duruire melodioasă."

(M. Sadoveanu, *Neamul Șoimărești*lor)

III. Se dă textul:

„Ne suim pe munte, la deal de casa ei, câte c-o bucată de răzlog în mână, și cum curgeau pâraiele grozav, mai ales unul alb cum îi laptele, ne pune dracul de urnim o stâncă din locul ei, care era numai înținată, și unde nu pornește stânca la vale, săltând tot mai sus de un stat de om, și trece prin gardul și prin tinda Irinucăi, pe la capre, și se duce drept în Bistriță, de clocotea apa."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și precizați felul lor;

Scanned with OKEN Scanner

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic și morfologic: *câte c-o bucată, cum îi*;

d) identificați regionalismele din text; dați exemple de alte asemenea cuvinte;

e) indicați valoarea morfologică din text a cuvântului *drept;* construiți propoziții cu celelalte valori ale aceluiași termen și precizați-le;

f) propuneți antonime pentru patru cuvinte din text, la alegere;

g) contrageți două dintre propozițiile subordonate;

h) identificați în text cuvinte formate prin derivare și compunere.

Scanned with OKEN Scanner

T 21

I. Referindu-vă la balada populară *Miorița*, relevați atitudinea baciului moldovean în fața morții.

II. Exemplificați trei dintre procedeele artistice folosite de N. Bălcescu în fragmentul intitulat *Ardealul.*

III. Se dă textul :

„—Bătrânii ajung o vreme rea, şopti oşteanul la urechea lui Mihu, când nu mai înțeleg nimica şi, ca și copiii, nu se pricep s-aştepte."

(M. Sadoveanu, *Neamul Şoimăreştilor*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice;

b) precizați valoarea morfologică a cuvintelor *şi* şi *o* din text; exemplificați prin enunțuri alte valori morfologice ale acestora;

c) scrieți în silabe cuvintele *bătrânii*, *rea*, *copiii*, *s-aştepte*; precizați regulile aplicate;

d) ilustrați funcțiile sintactice ale modului gerunziu folosind verbul *aştepta* la diateza pasivă;

e) analizați sintactic şi morfologic *ajung*, *la urechea lui*, *când*, *nimica*;

f) alcătuiți enunțuri în care verbele *a înțelege* şi *a aştepta*, la diateza pasivă, să fie folosite la modurile nepersonale;

Scanned with OKEN Scanner

g) notați alte forme proprii ale pronumelui reflexiv; ilustrați cu acestea funcțiile sintactice de complement indirect în dativ și acuzativ, atribut, complement direct și nume predicativ;

h) notați două forme ale pronumelui negativ, altele decât cele din text. folosiți una din acestea cu funcția de atribut pronominal în acuzativ și genitiv;

i) notați cuvintele din text care aparțin vocabularului fundamental.

Scanned with OKEN Scanner

T 22

I. Motivați afirmația din finalul povestirii *Domnu Trandafir* de M. Sadoveanu: „În locul acela, odată, a trăit un om", relevând trăsăturile caracteristice ale personajului principal.

II. Comentați versurile:

„Sălbatecul vodă e-n zale şi-n fier,
Şi zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poart-o cupolă pe frunte,
Şi vorba-i e tunet, răsufletul ger,
Iar barda-i din stânga-i ajunge la cer,
Şi vodă-i un munte."

(G. Coşbuc, *Paşa Hassan*)

III. Se dă textul:

„S-ar fi trântit întreagă în omătul ce fierbea la nodurile Iablanicioarei şi-ar fi secat şuvoiul dintr-o sorbire, dar mai avea atâta minte să cugete că ar fi rămas pe loc trăsnită, copiii s-ar fi prăpădit şi osteneala ei de până atunci ar fi fost de prisos."

(Gala Galaction, *La Vulturi!*)

Cerințe:

a) indicați felul predicatelor şi analizați-le sintactic şi morfologic pe ultimele patru dintre ele;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

Scanned with OKEN Scanner

c) notați alte trei verbe copulative decât în text și folosiți-le în enunțuri proprii;

d) propuneți cel puțin patru sinonime pentru verbul *a cugeta;*

e) construiți enunțuri în care cuvintele *ce, și, atâta* să aibă alte valori morfologice decât în text; precizați-le;

f) folosiți la moduri personale ale diatezei pasive trei dintre verbele din text, la alegere;

g) găsiți în text două regionalisme și explicați-le prin sinonime;

h) în exemplul: S-a dus să-și ia haina, cuvântul *și* are valorile morfologice:

- adverb
- conjuncție
- pronume reflexiv.

Scanned with OKEN Scanner

T 23

I. Caracterizați personajul Mircea cel Bătrân din poemul *Scrisoarea III* de M. Eminescu.

II. Comentați versurile:

„Cât de frumoasă te-ai gătit,
Naturo, tu! Ca o virgină
Cu umblet drag, cu chip iubit!
Aş vrea să plâng de fericit,
Că simt suflarea ta divină,
Că pot să văd ce-ai plăsmuit!
Mi-e inima de lacrimi plină,
Că-n ea s-au îngropat mereu
Ai mei, şi-o să mă-ngrop şi eu!
O mare e, dar mare lină -
Natură, în mormântul meu,
E totul cald, că e lumină."

(G. Coşbuc, *Vara*)

III. Se dă textul:

„Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul naşterii mele, la casa părintească din Humuleşti, la stâlpul hornului unde lega mama o şfară cu motocei la capăt, de crăpau mâţele jucându-se cu ei, la prichiciul vetrei cel humuit, de care mă ţineam când începusem a merge copăcel, la cuptiorul pe care mă ascundeam, când ne jucam noi, băieţii, de-a mijoarca, şi la alte jocuri şi

jucării pline de hazul și farmecul copilăresc, parcă-mi saltă și acum inima de bucurie."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic și morfologic: *mele, din Humulești, jucându-se, a merge.*

d) construiți cinci propoziții cu sensuri diferite ale verbului *a crăpa;*

e) contrageți propoziția *când mă gândesc la locul nașterii mele;*

f) exemplificați trei funcții sintactice diferite ale verbului a (se) juca la modul gerunziu;

g) construiți propoziții cu alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *mele, a, mi;* precizați-le;

h) dezvoltați în propoziție echivalentă *a merge.*

Scanned with OKEN Scanner

T 24

I. Realizați planul simplu al basmului *Greuceanu,* apoi povestiți lupta personajului principal cu zmeii.

II. Comentați versurile:

„Noi suntem semințe și pământul e al nostru,
știm cel mai bine locul și patima și rostul,
știm cel mai bine legea și mersul înainte,
suntem, după nevoie, și lacrimă și dinte…"

(Nichita Stănescu, *Noi*)

III. Se dă textul:

„Când auzeam noi pe moș Luca pomenind cu drag de casă și mai vedeam cum rămân satele și locurile frumoase în urmă, și tot altele necunoscute se înfățoșază înainte-ne, supărarea noastră creștea la culme!"

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice,

b) contrageți toate subordonatele, astel încât fraza să devină o propoziție dezvoltată;

c) analizați sintactic și morfologic adverbele și locuțiunile adverbiale;

d) construiți alte două contexte diferite care să justifice folosirea semnului exclamării;

Scanned with OKEN Scanner

e) folosindu-vă de verbul *pomenind,* exemplificați alte trei funcții sintactice decât în text ale verbelor la gerunziu și precizați-le;

f) despărțiți în silabe cuvintele *auzeam* și *noastră;*

g) construiți fraze în care verbul *a rămâne* să fie regent pentru câte o subordonată temporală, cauzală, subiectivă, predicativă;

h) alcătuiți două fraze în care subordonata temporală să fie, pe rând, înainte și după regentă; explicați punctuația diferită.

Scanned with OKEN Scanner

T 25

I. Caracterizați personajele (mama, tatăl, Nică) din opera literară *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă, fragmentul din manualul de clasa a VII-a.

II. Explicați înțelesul propoziției „În locul acela, odată, a trăit un om", care încheie povestirea *Domnu Trandafir* de M. Sadoveanu.

III. Se dă textul.

„Cocoanele arată biletele dumnealor, explicând d-lui conductor de ce nu poate şi Goe să facă acelaşi lucru: fiindcă biletul era în pamblica de la pălărie şi, dacă a zburat pălăria, firește c-a zburat cu pamblică şi cu bilet cu tot."

(I. L. Caragiale, *D-l Goe*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi precizați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic şi morfologic: *dumnealor, acelaşi, de la pălărie, firește;*

d) ilustrați în propoziții celelalte tipuri de atribute învățate; arătați felul lor;

e) construiți cinci fraze în care subordonate circumstanțiale diferite să aibă ca regent verbul *a zbura;* indicați felul fiecăreia;

Scanned with OKEN Scanner

f) folosiți în enunțuri proprii, cu sens figurat, cuvintele *pamblică* și *a zbura;*

g) în textul de mai sus, verbul *a zbura* e folosit:

- cu sens secundar?
- cu sens figurat?
- cu sens propriu?

h) alcătuiți două enunțuri în care predicatele să fie exprimate prin adverbe și interjecții.

Scanned with OKEN Scanner

T 26

I. Caracterizați personajele principale din nuvela *La Vulturi!* de Gala Galaction.

II. Puneți în evidență umorul lui Ion Creangă, referindu-vă la opera *Amintiri din copilărie,* fragmentul din manualul de clasa a VII-a.

III. Se dă textul:

„Multe din locurile frumoase pe care le-am văzut îmi revin acum învăluite în farmecul depărtării şi parcă mă dojenesc unele că n-am spus destul, altele că n-am spus nimic de ele."

(Alexandru Vlahuță, *Țara. Poporul*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

b) analizaţi sintactic şi morfologic: *multe, pe care, îmi, mă dojenesc, altele, nimic;*

c) indicați cuvintele folosite cu sens figurat în textul de mai sus;

d) construiți propoziții în care adjectivul *frumos* la diferite grade de comparație să apară cu funcția sintactică de atribut în cazurile genitiv şi acuzativ;

e) identificați cuvintele formate prin derivare din text, precizați radicalul şi afixele;

Scanned with OKEN Scanner

f) alcătuiți familia lexicală a cuvântului *a veni;*

g) construiți cinci fraze în care pronumele relativ *care* să introducă subordonate diferite; precizați felul fiecăreia.

Scanned with OKEN Scanner

T 27

I. Alcătuiți o compunere cu titlul „*Miorița,* cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru" (M. Sadoveanu).

II. Precizați modurile de expunere folosite în opera literară *Sobieski şi românii* de C. Negruzzi şi exemplificați-le.

III. Se dă textul:

„Câteodată, dimineața, când punea coşărcile pe cal, i se părea că şi Bator s-ar gândi la lucrul acesta şi că, dacă n-ar fi orb, ar privi-o întrebător."

(Ion Agârbiceanu, *Fefeleaga*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

b) subliniați predicatele şi arătați felul lor;

c) alcătuiți enunțuri în care cuvintele *dimineața, acesta, şi, orb* să aibă alte valori morfologice decât în text; precizați-le;

d) analizați morfologic şi sintactic adverbele;

e) reconstituiți familia lexicală din care face parte verbul *a gândi;* alcătuiți propoziții cu două derivate adjectivale;

f) pornind de la adverbul *câteodată,* exemplificați şi celelalte procedee ale compunerii;

Scanned with OKEN Scanner

g) contrageți propoziția: „când punea coșărcile pe cal”;
h) lăsați numai formele corecte:
a rămânea - a rămâne
complect - complet
abundență - abudență
marșarier - marșalier
a sezisa - a sesiza

Scanned with OKEN Scanner

T 28

I. Prezentați pe scurt conținutul ultimei părți din *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă, insistând asupra imaginii lui Nică și a mamei sale.

II. Comentați versurile:

„O! Doamne, Doamne sfinte, mai dă-mi zile de trai
Pân' ce-oi strivi toți lupii, toți șerpii de pe plai!
Fă tu să-mi pară numai atunci paloșul greu
Când inima-nceta-va să bată-n pieptul meu,
Și-atunci inima numai de-a bate să încete
Când voi culca sub țărnă a dușmanilor cete!"

(V. Alecsandri, *Dan, căpitan de plai*)

III. Se dă textul:

„Sosi zmeul și se luară la bătaie; în săbii se bătură ce se bătură și se rupseră săbiile; în suliți se loviră și se rupseră sulițele; apoi se luară la luptă; se zguduiau unul pe altul de se cutremura pământul; și strânse zmeul pe Greuceanu o dată, dară acesta, băgând de seamă ce are de gând zmeul, se umflă și se încordă în vine și nu păți nimic, apoi și Greuceanu strânse o dată pe zmeu, tocmai când el nu se mai aștepta, de-i pârâi oasele."

(*Greuceanu*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

Scanned with OKEN Scanner

b) analizați sintactic și morfologic: *ce, are de gând, i, oasele;*

c) indicați sinonimele cuvintelor: *se rupseră, are de gând, a băga de seamă;*

d) găsiți alte câteva locuțiuni formate cu ajutorul substantivului *gând;*

e) construiți două fraze în care pronumele relativ *ce* să introducă o subiectivă și o predicativă;

f) cuvintele *se zguduiau* și *se cutremura* sunt din punct de vedere lexical:

- paronime?
- cuvinte polisemantice?
- sinonime?
- omonime?

g) folosiți în propoziții câte un substantiv din familia lexicală în care se încadrează verbele *a (se) umfla* și *a (se) încorda;*

h) indicați valoarea morfologică a cuvântului *unul* în următoarele contexte:

Doar unul dintre ei a mai venit.

Unul acela fusese atent caligrafiat.

L-a întrebat pe unul dintre ei.

Scanned with OKEN Scanner

T 29

I. Prezentați drama eroului principal la despărțirea de vatra părintească, așa cum se conturează în ultima parte a operei *Amintiri din copilărie* de Ion Creangă.

II. Exemplificați două dintre procedeele artistice din poezia *Paşa Hassan* de G. Coşbuc.

III. Se dă textul.

„Cât aur vor fi scos unii şi alții din piatra adusă în spinare de Bator, Măria nu s-a gândit niciodată să socotească, dar, de multe ori, când Bator abia urca pe spinarea dealului, îşi zicea aşa în gândul ei: «Din câtă piatră a purtat săracul, mai că s-ar putea face un deal ca acesta.»“

(Ion Agârbiceanu, *Fefeleaga*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic şi morfologic: *unii, adusă, de multe ori, ei, câtă*;

c) propuneți sinonime pentru cuvintele: *a gândi, niciodată, a socoti, sărac;*

d) construiți fraze în care subordonata subiectivă să aibă drept termen regent verbele *a socoti, a zice, a putea;*

e) precizați diferența, la nivel sintactic, între contextele:

Scanned with OKEN Scanner

„câtă piatră a purtat săracul" şi
câtă piatră a purtat, săracul;

f) exemplificați câteva modalități de realizare a viitorului popular;

g) construiți alte două exemple care impun să se folosească două puncte ca semn de punctuație;

h) dezvoltați în propoziție echivalentă: *ca acesta.*

Scanned with OKEN Scanner

T 30

I. Caracterizați-l pe Dan, personajul principal al poemului eroic *Dan , căpitan de plai* de V. Alecsandri.

II. Comentați versurile:

„Nu zicem rău de nimeni, stăpâni peste pământ.
Noi suntem în picioare, sub noi strămunii sunt.
De-aceea poate-n libertate să lucească,
Deasupra noastră, universala boltă albastră."

(Nichita Stănescu, *Noi*)

III. Se dă textul:

„Aşa eram eu la vârsta cea fericită, şi aşa cred că au fost toți copiii, de când îi lumea asta şi pământul, măcar să zică cine ce-a zice..."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi precizați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic şi morfologic ultimele două propoziții;

d) alcătuiți familia lexicală a cuvântului *pământ* şi construiți o propoziție cu un derivat verbal;

e) indicați valorile morfologice din text ale cuvintelor *cea* şi *au;* construiți propoziții cu alte valori morfologice ale aceloraşi cuvinte şi precizați-le;

Scanned with OKEN Scanner

f) exemplificați trei tipuri de atribute, altele decât în text;

g) treceți adjectivul *fericită* la gradul de comparație superlativ absolut și ilustrați câteva modalități de realizare a acestuia;

h) explicați folosirea în text a semnelor ortografice și de punctuație;

i) folosiți în propoziții: *cei - ce-i; va - v-a; iau - i-au;* explicați ortografia diferită.

Scanned with OKEN Scanner

T 31

I. Povestiți capitolul al XXXV-lea, intitulat *Morții poruncesc celor vii* din romanul *Neamul Șoimărești*lor de M. Sadoveanu și reliefați semnificațiile titlului.

II. Comentați următorul fragment:

„Un brâu de munți ocolește, precum zidul o cetate, toată această țară, și dintr-însa, ici-colea, se desfac, întinzându-se până în centrul ei, ca niște valuri proptitoare, mai multe șiruri de dealuri nalte și frumoase, măreț pedestaluri înverzite, care varsă urnele lor de zăpadă peste văi și peste lunci. Mai presus de acel brâu muntos, se înalță două piramide mari de munți, cu creștetele încununate de o vecinică diademă de ninsoare, care, ca doi uriași, stau la ambele capete ale țării, cătând unul în fața altuia."

(N. Bălcescu, *Ardealul*)

III. Se dă textul:

„Iar atunci când veți lăsa miazănoaptea, cotind spre apus, către ținuturile păduroase ce se ridică în zare, către patria de demult a bourilor, atunci, pe măsură ce vă veți afunda într-o lume de legende și de miresme foarte tari ale trecutului, muntele acela se va ridica tot mai sus, iar numele lui îl veți auzi tot mai des, ca pe al unei realități primordiale, cu care toate celelalte intră în relație."

(Geo Bogza, *Rarăul*)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *spre apus, de demult, foarte tari, cu care;*

c) despărțiți în silabe cuvintele: *miazănoaptea, celelalte, dreptunghi, numaidecât, primordiale;*

d) indicați antonimele a trei verbe din text, la alegere;

e) adverbele *tare, sus, des* sunt folosite în text la diferite grade de comparație; construiți trei propoziții în care să apară adverbe care nu au grade de comparație;

f) explicați prin sinonime cuvintele *păduros, primordial, relație* și construiți cu ele propoziții;

g) alcătuiți câteva propoziții în care să puneți în valoare sensuri diferite ale verbului *a lăsa;*

h) exemplificați funcția sintactică de atribut a cuvintelor *atunci, apus, care;* indicați felul fiecăruia;

i) construiți o frază după schema:

SB + CT + AT + PP + PP + CJ.

Scanned with OKEN Scanner

T 32

I. Alcătuiți planul simplu al ultimei părți a *Amintirilor din copilărie,* apoi povestiți episodul călătoriei personajului principal de la Humulești la Iași.

II. Notați trei procedee artistice diferite din basmul popular *Greuceanu.*

III. Se dă textul:

„Când vuia în sobă tăciunele aprins, care se zice că face a vânt şi a vreme rea, sau când țiuia tăciunele, despre care se zice că te vorbeşte cineva de rău, mama îl mustra acolo, în vatra focului, şi-l buchisa cu cleştele, să se mai potolească duşmanul."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

b) realizați enunțuri în care două pronume nehotărâte, altele decât cele din text, să îndeplinească funcția sintactică de nume predicativ în cazurile învățate;

c) analizați sintactic şi morfologic: *aprins, despre care, te, îl, acolo, duşmanul;*

d) alcătuiți familia lexicală a cuvântului *vorbă* şi alcătuiți propoziții cu două derivate substantivale;

e) propuneți alte elemente de relație decât în text care să introducă circumstanțiala de scop;

Scanned with OKEN Scanner

f) explicați folosirea virgulei în text;

g) folosiți în enunțuri proprii cuvintele *vreme* și *vatră* cu alte sensuri decât în text;

h) contrageți ultima propoziție în care cuvintele *care, și, tăciune* să îndeplinească funcția sintactică de atribut; indicați felul fiecăruia.

Scanned with OKEN Scanner

T 33

I. Prezentați confruntarea dintre Dan și Ghirai din finalul poemului eroic *Dan, căpitan de plai* de Vasile Alecsandri și relevați trăsăturile de caracter ale acestor personaje.

II. Comentați următorul fragment care încheie romanul *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu:

„Bunicii mei sunt strănepoții acelor oameni. Și această istorisire de acum trei sute de ani, din vremea când strămoșii erau încă dârji, am scris-o în liniștea unei prisăci, având în inima mea răsunetul durerii lor."

III. Se dă textul:

„Gâze, flori întârziate!
Muza mea satirică
V-a-nchinat de drag la toate
Câte-o strofă lirică.
Dar când știu c-o să vă-nghețe
Iarna mizerabilă,
Mă cuprinde o tristețe
Iremediabilă!"

(G. Topârceanu, *Rapsodii de toamnă*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice;

Scanned with OKEN Scanner

b) analizați sintactic și morfologic: *gâze, întârziate, v, la toate, câte-o;*

c) contrageți propoziția „când știu";

d) alcătuiți enunțuri în care pronumele *toate* să îndeplinească funcțiile sintactice de nume predicativ, atribut în genitiv și acuzativ, complement indirect, complement de agent;

e) identificați două dintre procedeele artistice folosite în text;

f) identificați neologismele din text;

g) propuneți sinonime pentru cuvintele *a închinat, de drag* și folosiți două dintre ele în enunțuri proprii;

h) puneți în valoare prin exemple potrivite valoarea polisemantică a verbului *a cuprinde.*

Scanned with OKEN Scanner

T 34

I. Caracterizați personajul *Domnu Trandafir* din povestirea cu același titlu de M. Sadoveanu.

II. Comentați versurile:

„Frați buni ai frunzelor din codru,
Copii ai mândrei bolți albastre,
Sfințiți cu roua suferinții
Țărâna plaiurilor noastre!
Din casa voastră, unde-n umbră
Plâng doinele și râde hora,
Va străluci odată vremii
Norocul nostr,-al tuturora."

(O. Goga, *Plugarii*)

III. Se dă textul:

„Nu poate trage, de frică să nu-şi împuşte câinele; dar prepelița se preface atât de bine că e rănită, încât câinele vrea cu orice preț să o prindă; iar când socoteşte ea că e în afară de bătaia puştii, zboară repede spre lăstar."

(I. Al. Brătescu-Voineşti, *Puiul*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi arătați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

c) analizați sintactic şi morfologic: *cu orice preț, zboară repede spre lăstar;*

Scanned with OKEN Scanner

d) construiți trei enunțuri în care să puneți în evidență valoarea polisemantică a verbului *a trage;*

e) dezvoltați în propoziții echivalente *de frică* și *trage;*

f) treceți adverbul *repede.* în propoziții, prin toate gradele de comparație;

g) explicați folosirea în text a semnelor ortografice și de punctuație;

h) exemplificați valoarea de auxiliar a verbelor *a fi* și *a avea.*

Scanned with OKEN Scanner

T 35

I. Identificați și comentați principalele procedee artistice din poezia *Vara* de G. Coșbuc.

II. Povestiți acele fragmente din opera literară *Puiul* de Ioan Alexandru Brătescu-Voinești care pun în evidență dragostea maternă.

III. Se dă textul:

„Lângă lacul care-n tremur somnoros și lin se bate,
Vezi o masă mare-ntinsă cu făclii prealuminate,
Căci din patru părți a lumii împărați și-mpărătese
Au venit ca să serbeze nunta gingașei mirese."

(Mihai Eminescu, *Călin (file de poveste)*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *care, cu făclii, patru, mirese;*

c) ilustrați patru funcții sintactice diferite ale numeralului cardinal *patru* în cazul acuzativ; precizați-le;

d) alcătuiți trei fraze în care conjuncția *ca să* să introducă alte subordonate decât în text și precizați felul lor;

e) folosiți în enunțuri cu sens figurat cuvintele *făclie* și *împărat;*

Scanned with OKEN Scanner

f) folosiți în propoziții verbul *a fi* la imperativ singular, aspectul afirmativ şi negativ;

g) puneți în valoare prin exemple potrivite polisemia cuvântului *masă;*

h) precizați ce deosebire există, din punct de vedere morfologic, între cuvintele subliniate din exemplele de mai jos:

A pus-o *la mijloc.*

Au ajuns *la mijloc* de codru.

Au poposit *la mijlocul* drumului.

Scanned with OKEN Scanner

T 36

I. Prezentați episodul întâlnirii dintre Mircea cel Bătrân şi Baiazid, aşa cum apare în poezia *Scrisoarea III* de Mihai Eminescu.

II. Evidențiați semnificațiile titlului nuvelei *La Vulturi!* de Gala Galaction.

III. Se dă textul:

„Lostun, care fusese pândar la Murgeni, se repezi în ograda bisericii şi vesti pe cei adunați că boierul Stroie Orheianu a intrat în sat cu puțini slujitori, şi vine să steie de vorbă cu fruntaşii Şoimăreştilor."

(M. Sadoveanu, *Neamul Şoimăreştilor*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

b) alcătuiți fraze în care verbul *a veni* să fie termen regent pentru următoarele subordonate: condițională, cauzală, subiectivă, consecutivă;

c) precizați felul predicatelor;

d) analizați sintactic şi morfologic: *pândar, pe cei adunați, cu puțini slujitori, cu fruntaşii;*

e) notați alte două pronume relative decât în text şi construiți cu ele propoziții în care să îndeplinească funcțiile sintactice de nume predicativ, complement indirect, atribut;

Scanned with OKEN Scanner

f) subliniați variantele corecte:
verbul *a vesti* poate fi termen regent pentru:
- o subordonată predicativă
- o subordonată completivă indirectă
- o subordonată atributivă
- o subordonată subiectivă;

g) alcătuiți două fraze în care conjuncția *că* să introducă o subordonată cauzală şi o consecutivă;

h) indicați valorile morfologice din text ale cuvintelor *cei* şi *a;* construiți propoziții cu celelalte valori ale acelorași cuvinte şi precizați-le.

Scanned with OKEN Scanner

T 37

I. Reliefați eroismul și sentimentul demnității naționale specifice plăieșilor moldoveni din opera literară *Sobieski și românii* de C. Negruzzi.

II. Comentați versurile:

„Priveam fără de țintă-n sus -
Într-o sălbatică splendoare
Vedeam Ceahlăul la apus,
Departe-n zări albastre dus,
Un uriaș cu fruntea-n soare,
De pază țării noastre pus.
Și ca o taină călătoare,
Un nor cu muntele vecin
Plutea-ntr-acest imens senin
Și n-avea aripi să mai zboare!
Și tot văzduhul era plin
De cântece ciripitoare."

(George Coșbuc, *Vara*)

III. Se dă textul:

„Acolo am intrat în freamătul de copii cu teamă și cu bucurie în întâia dimineață, când m-a adus tata de mână, acolo era un păr care făcea pere așa de bune, din care domnu ne dăruia de gustare câte două la începutul fiecărei vacanțe; acolo era curtea unde înălțam iarna uriași de zăpadă la capul cărora ne suiam cu scara, să le punem pipe

în gură şi cărbune în locul ochilor; acolo multe s-au petrecut, prietine, - şi, de acolo pornind, simt că iar mă cuprinde înduioşarea şi iar am să-ţi vorbesc şi în această scrisoare de domnu Trandafir."

(M. Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic şi morfologic: *întâia, câte două, iarna, aceasta;*

c) identificați, în text, câteva cuvinte formate prin derivare; precizați radicalul şi afixele;

d) construiți propoziții care să ilustreze omonimia cuvintelor *cap* şi *ochi;*

e) de la numeralul cardinal *două* formați numerale colective, distributive, adverbiale şi includeți-le în propoziții; precizați funcțiile sintactice;

f) indicați alte trei prepoziții şi locuțiuni prepoziționale decât în text şi includeți-le în enunțuri proprii; arătați funcția sintactică a cuvintelor pe care le însoțesc;

g) construiți enunțuri cu alte valori morfologice decât în text ale cuvintelor: *care, iar, aceasta;* precizați-le;

h) descoperiți, în text, cuvinte care conțin hiat şi diftong.

Scanned with OKEN Scanner

T 38

I. Prezentați momente ale ceremonialului nunții țărăneşti, aşa cum este conturată aceasta în ultima parte a poemului *Călin (file de poveste)* de Mihai Eminescu.

II. Demonstrați pe scurt că opera literară *La Vulturi!* de Gala Galaction este o nuvelă.

III. Se dă textul:

„Apoi, după ce s-au hodinit caii, am pornit înainte, spre Podu-Leloaie; şi de aici, tot înainte spre Iaşi, mai mult pe jos decât în căruță, căci zmeii lui moş Luca se muiese de tot, şi țăranii noştri, glumeți cum sunt ei, ne tot şfichiuiau în treacăt, care dincotro, de ni-era mai mare ruşinea, de ruşinea lui moş Luca."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele şi precizați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

c) contrageți, la alegere, două dintre subordonate;

d) identificați în text trei cuvinte folosite cu sens figurat; explicați-le;

e) construiți enunțuri cu alte valori morfologice decât în text ale cuvântului *tot* şi precizați-le;

Scanned with OKEN Scanner

f) exemplificați alte trei tipuri de locuțiuni decât în text;

g) explicați folosirea cratimei în text;

h) analizați sintactic şi morfologic *ne tot şfichiuiau în treacăt.*

Scanned with OKEN Scanner

T 39

I. Urmăriți drumul Agripinei, personaj principal al nuvelei *la Vulturi!* de Gala Galaction, până la stâna lui moș Dănilă și reliefați trăsăturile de caracter ale acesteia.

II. Comentați versurile:

„Pe vodă-l zăreşte călare trecând
Prin şiruri, cu fulgeru-n mână,
În lături s-azvârle mulțimea păgână,
Căci vodă o-mparte cărare făcând,
Şi-n urmă-i se-ndeasă cu vuiet curgând,
Oştirea română."

(George Coşbuc, *Paşa Hassan*)

III. Se dă textul:

„Îi bătea şi nu-i ieşea din gură nici un cuvânt care să-l justifice față de trupă și față de el însuşi, cum ar fi de pildă ideea că armata e o școală a asprimii și a încercărilor grele, menită să facă din tinerii cruzi care îi erau încredințați, soldați cu inima de piatră și cu voința călită, cum spuneau ceilalți ofițeri."

(Marin Preda, *O oră din august*)

Cerințe:

a) subliniați predicatele și indicați felul lor;

b) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

Scanned with OKEN Scanner

c) analizați sintactic și morfologic: *nici un, însuși, o școală, ceilalți;*

d) folosiți în contexte proprii pronumele relativ *care* cu funcțiile sintactice de nume predicativ, complement indirect, complement de agent;

e) construiți propoziții în care cuvântul *gură* să fie folosit cu sens propriu, sens secundar și sens figurat;

f) contrageți ultimele două subordonate;

g) folosiți adjectivul de întărire corespunzător pe lângă pronumele: *noi* (fem., pl.), *tu* (fem., sg.), *ele;* construiți cu fiecare câte o propoziție;

h) notați cel puțin trei locuțiuni verbale care să includă verbul *a bate.*

Scanned with OKEN Scanner

T 40

I. Prezentați conținutul baladei populare *Miorița.*

II. Transformați în vorbire indirectă:

„Mă rog, domnule, dacă eşti bun şi nu te superi… cu cine am onoarea?

— Eu?… Eu sunt inspectorul cutare…

— Hm! Şi domnu Trandafir se uită cu coada ochiului, neîncrezător, la domnul inspector. Nu, fără şagă!... Dar celălalt domn?...

— Celălalt e domnul ministru!

Asta e preạ-prea; şi Domnu începu a râde cu hohot.

— Ei! Ştii că ai haz! Nu, că asta-i chiar frumos!

— Cum, dumneata crezi că glumesc?"

(Mihail Sadoveanu, *Domnu Trandafir*)

III. Se dă textul:

„Iar după ce se aprindea opaițul, şi tata se punea să mănânce, noi scoteam mâțele de prin ocnițe şi cotruțe şi le flocăiam şi le şmotream dinaintea lui, de le mergea colbul; şi nu puteau scăpa bietele mâțe din mâinile noastre, până ce nu ne zgâriau şi ne stupeau ca pe noi…"

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

Scanned with OKEN Scanner

b) selectați din text cuvinte și expresii specifice scriitorului humulești; dați exemple de alte asemenea elemente lexicale;

c) analizați sintactic și morfologic *opaițul, mâțele, dinaintea lui, noastre;*

d) precizați ce deosebire există, din punct de vedere morfologic, între următoarele exemple:

- își punea să mănânce și tata
- tata-*și* punea să mănânce;

e) indicați diateza verbului *se aprindea;* exemplificați o altă modalitate de construire a acesteia;

f) explicați folosirea virgulei în text;

g) exemplificați funcțiile sintactice de atribut și nume predicativ ale pronumelui personal *noi* în cazurile nominativ și acuzativ;

h) construiți fraze în care propoziția consecutivă să fie introdusă prin alte elemente de relație decât în text.

Scanned with OKEN Scanner

T 41

I. Alcătuiți rezumatul poemului eroic *Dan, căpitan de plai* de V. Alecsandri.

II. Comentați textul:

„— Nu mă duc, mamă, nu mă duc la Socola, măcar să mă omori! ziceam eu, plângând cu zece rânduri de lacrimi. Mai trăiesc ei oamenii şi fără popie.

— Degeaba te mai sclifoseşti, Ioane, răspunse mama cu nepăsare! la mine nu se trec acestea… Pare-mi-se că ştii tu moarea mea… Să nu mă faci, ia acuş, să ieu culeşerul din ocniță şi să te dezmierd, cât eşti de mare!

Apoi cheamă pe tata şi-i zice hotărâtor:

— Spune-i şi d-ta băietului, omule, ce se cuvine, ca să-şi ieie nădejdea şi să-şi caute de drum.

— Mai rămâne vorbă despre asta? zise tata posomorât."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

III. Se dă textul:

„La urmă, Agripina ştia că mai erau pe acasă şi alte gospodine, care trebuie să fi fugit cum fugise şi ea, prin pădure, şi câinii de turci negreşit că se luaseră după ele."

(Gala Galaction, *La Vulturi!*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice;

Scanned with OKEN Scanner

b) analizați sintactic și morfologic: *la urmă, alte, cum, negreșit;*

c) construiți o frază în care verbul *a fi* să fie, simultan, regent pentru o subiectivă și o predicativă;

d) exemplificați altă valoare morfologică decât în text a cuvântului *și;* precizați-o;

e) notați cinci locuțiuni verbale care să conțină verbul *a lua;*

f) adverbul relativ *cum* poate introduce următoarele tipuri de subordonate:

- subiectivă și circumstanțială de loc?
- circumstanțială de timp și circumstanțială de cauză?
- predicativă și consecutivă?

g) folosiți în enunțuri proprii alte patru categorii de adjective pronominale decât în text; indicați felul lor;

h) tautologia este:

- procedeul artistic prin care se repetă un cuvânt cu altă funcție sintactică?
- o construcție pleonastică nerecomandată?
- un cuvânt cu mai multe sensuri?

Scanned with OKEN Scanner

T 42

I. Prezentați pe scurt subiectul nuvelei *La Vulturi!* de Gala Galaction și conturați imaginea personajelor principale.

II. Dați exemple de metafore din poezia *Plugarii* de Octavian Goga.

III. Se dă textul:

„Și, deși eram încredințat că în cele din urmă biruința va cumpăni spre partea Pisicuții, mă hotărâi totuși să intru la mijloc în această epopee măreață și crâncenă ce se desfășura ochilor mei și, dezlegând-o deci din pripon, o condusei, ca o altă zeitate antică, sub egida-mi ocrotitoare, înlăuntrul sacrosant al întăriturilor mele…”

(Calistrat Hogaș, *Singur*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice stabilite între ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *în cele din urmă*, *această*, *ce*, *mei*, *dezlegând*;

c) explicați prin sinonime sensul cuvintelor: *biruință*, *crâncenă*, *egidă*, *sacrosant*;

d) construiți propoziții în care substantivul *epopee* să îndeplinească funcțiile sintactice de atribut și nume predicativ în toate cazurile posibile;

e) dezvoltați în propoziție echivalentă *dezlegând*;

Scanned with OKEN Scanner

f) sunt corecte formele:
- antecameră, dezmembra, răstălmăci, impune
- anticameră, desmembra, răztălmăci, impune
- antecameră, dezmembra, răstălmăci, impune
- antecameră, dezmembra, răstălmăci, inpune;

g) cuvintele *înlăuntrul* şi *la mijloc* sunt:
- prepoziţii care cer cazul genitiv?
- prepoziţie şi locuţiune adverbială?
- prepoziţie şi substantiv cu prepoziţie?

h) daţi exemple de locuţiuni substantivale şi adjectivale, apoi construiţi propoziţii cu două dintre ele.

Scanned with OKEN Scanner

T 43

I. Pe baza fragmentelor din manual, realizați caracterizarea lui Tudor Șoimaru, personajul principal al romanului *Neamul Șoimărești*lor de M. Sadoveanu.

II. Argumentați că fragmentul *Ardealul* de N. Bălcescu este o descriere în proză.

III. Se dă textul:

„Iar după ce se aprindea opaițul, și tata se punea să manânce, noi scoteam mâțele de prin ocnițe și cotruțe și le flocăiam și le șmotream dinaintea lui, de le mergea colbul; și nu puteau scăpa bietele mâțe din mâinile noastre, până nu ne zgâriau și ne stupeau ca pe noi."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *dinaintea lui*, *bietele*, *noastre*, *ca pe noi*;

c) identificați formele populare și regionale din text și explicați rolul lor;

d) *aprindea-stingea, dinaintea-dinapoia, scăpa-prinde*;

cuvintele de mai sus sunt: - sinonime
- omonime
- antonime

e) verbul *se aprindea* este la diateza -reflexivă
-pasivă

Scanned with OKEN Scanner

f) conjuncția subordonatoare *să* poate introduce subordonate

- atributivă, consecutivă, finală?
- subiectivă, predicativă, cauzală?
- completivă directă, completivă indirectă, concesivă?

exemplificați soluția corectă;

g) în exemplul *a greşit datorită lui*, *datorită lui* îndeplinește funcția sintactică de:

- complement indirect
- complement circumstanțial de cauză
- complement circumstanțial de scop;

h) suprimați cuvântul care nu se încadrează în serie şi motivați: *se*, *noi*, *le*, *lui*, *noastre*, *ne*.

Scanned with OKEN Scanner

T 44

I. Prezentați imaginea baciului moldovean, așa cum se desprinde din balada populară *Miorița.*

II. Argumentați pe scurt că opera literară *Greuceanu* este un basm.

III. Se dă textul:

„De piatră de-ai fi fost, şi nu se putea să nu-ți salte inima de bucurie când auzeai uneori în puterea nopții pe Mihai scripcariul din Humuleşti umblând tot satul câte c-o droaie de flăcăi după dânsul şi cântând."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor şi raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic şi morfologic: *de piatră*, *ți*, *uneori*, *umblând*, *tot*;

c) realizați familia lexicală a cuvântului *piatră* şi construiți propoziții cu două derivate;

d) despărțiți în silabe cuvintele: *salte*, *piatră*, *droaie*, *flăcăi*;

e) dezvoltați în propoziție echivalentă cuvântul *umblând* şi arătați modificările survenite;

f) alcătuiți enunțuri în care cuvintele *noapte* şi *inimă* să fie folosite în sens figurat;

Scanned with OKEN Scanner

g) exemplificați celelalte valori ale verbului *a fi* și precizați-le;

h) indicați felul numeralului *câte o*; construiți propoziții cu toate celelalte tipuri de numerale învățate.

Scanned with OKEN Scanner

T 45

I. Prezentați imaginea Ardealului, așa cum se conturează în fragmentul *Ardealul* de N. Bălcescu.

II. Comentați fragmentul:

„Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă şi nevinovată.

Ce-i pasă copilului când mama şi tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aducă ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire. Copilul, încălecat pe bățul său, gândeşte că se află călare pe un cal de cei mai straşnici, pe care aleargă, cu voie bună, şi-l bate cu biciul, şi-l struneşte cu tot dinadinsul, şi răcneşte la el din toata inima, de-ți ie auzul; şi de cade jos, crede ca l-a trântit calul, şi pe băț îşi descarcă mânia în toată puterea cuvântului."

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

III. Se dă textul:

„De la o vreme musca îşi schimbă planul de atac şi începu să bată părțile mai slabe ale citadelei, ca şi cum adică Pisicuța n-ar fi avut nici picioare, nici coadă, nici dinți şi, mai cu seamă, darul neprețuit de a-şi scutura cu atâta putere pielea spetelor sale, încât geniul strategic al tuturor muştelor universului, la un loc, ar fi rămas neputincios față de cutremurul prăpăditor al spinării şi al coastelor ei..."

(C. Hogaş)

Scanned with OKEN Scanner

Cerințe:

a) despărțiți textul în propoziții, precizați felul lor și raporturile sintactice dintre ele;

b) analizați sintactic și morfologic: *de atac*, *da a-și scutura*, *tuturor*, *neputincios*;

c) indicați zece cuvinte din text care nu fac parte din vocabularul fundamental;

d) dezvoltați în propoziție echivalentă: *de a-și scutura*;

e) construiți propoziții în care verbul *a scutura* să îndeplinească funcțiile sintactice de complement circumstanțial de scop, nume predicativ, complement indirect;

f) găsiți și alte elemente de relație care ar putea să înlocuiască în context locuțiunea conjuncțională *ca și cum*;

g) notați locuțiunile și indicați felul lor; construiți trei enunțuri cu locuțiuni aparținând altor categorii decât cele din text;

h) construiți trei fraze în care subordonatele predicative să apară după verbe copulative diferite, altele decât cele din text.

Scanned with OKEN Scanner

Posibile subiecte de concurs grupate pe lecturile literare din programa de examen

Puiul

de Ioan Al. Brătescu-Voinești

1. Povestiți întâmplările din opera literară *Puiul* de I. Al. Brătescu-Voineşti şi precizați momentele subiectului acestei narațiuni.

2. Explicați care este înțelesul motoului „Sandi, să asculți pe mămica!"

3. Motivați deznodământul povestirii.

4. Explicați cum este pusă în evidență dragostea maternă.

Domnu Trandafir

de Mihail Sadoveanu

1. Prezentați planul simplu al operei literare *Domnu Trandafir* de Mihail Sadoveanu; povestiți apoi episodul vizitării şcolii de către cele două personalități.

2. Caracterizați personajul Domnu Trandafir, din opera cu acelaşi nume de Mihail Sadoveanu.

3. Referindu-vă la personajul Domnu Trandafir, din opera cu acelaşi nume de Mihail Sadoveanu, explicați înțelesul propoziției din final: „În locul acela odată a trăit un om."

Scanned with OKEN Scanner

4. Referindu-vă la opera literară *Domnu Trandafir* de Mihail Sadoveanu, rezumați episodul în care autorul își prezintă cele mai puternice amintiri din copilăria sa.

5. Argumentați pe scurt că sfera literară *Domnu Trandafir* de Mihail Sadoveanu este o narațiune.

Greuceanu

1. Realizați planul simplu al basmului *Greuceanu;* povestiți apoi episodul luptei personajului cu tatăl zmeilor și justificați felul în care se sfârșește acesta.

2. Caracterizați pe Greuceanu, din opera literară populară cu același nume și explicați prin ce trăsături este acesta un personaj de basm.

3. Justificați de ce opera literară *Greuceanu* este un basm.

4. Numiți și exemplificați trei procedee artistice folosite în basmul *Greuceanu.*

Limba noastră

de Alexe Mateevici

1) Comentați versurile:
- strofele I-a și a II-a
2) Comentați versurile:
- strofele a III-a și a IV-a
3) Comentați ultimele trei strofe ale poeziei
4) Explicați în ce măsură poezia *Limba noastră* de Alexe Mateevici exprimă ideea cuprinsă în aprecierea lui Nichita Stănescu: „Limba română este patria mea"

Scanned with OKEN Scanner

Ardealul

(fragment)

de Nicolae Bălcescu

1. Imaginea Ardealului, aşa cum este conturată în fragmentul *Ardealul* de Nicolae Bălcescu.

2. Identificaţi, exemplificaţi şi explicaţi cinci dintre procedeele artistice folosite de Nicolae Bălcescu în fragmentul intitulat *Ardealul.*

3. Argumentaţi că fragmentul intitulat *Ardealul* de Nicolae Bălcescu este o descriere.

4. Comentaţi fragmentul:

„Aici stejarii, brazii şi fagii trufaşi înalţă capul lor spre cer; alături te afunzi într-o mare de grâu şi de porumb, din care nu se mai vede calul şi călăreţul. Ori încotro te-ai uita, vezi colori felurite ca un întins curcubeu şi tabloul cel mai încântător farmecă vederea." (Nicolae Bălcescu: *Ardealul*)

Sobieski şi românii

de Costache Negruzzi

1. Povestiţi întâmplările din opera literară *Sobieski şi românii* de Costache Negri şi precizaţi momentele subiectului acestei creaţii.

2. Reliefaţi eroismul şi sentimentul demnităţii naţionale, referindu-vă la plăieşii moldoveni din opera literară *Sobieski şi românii* de Costache Negruzzi.

3. Motivaţi deznodământul operei.

4. Precizaţi modurile de expunere folosite.

Scanned with OKEN Scanner

Scrisoarea III

(fragment)

de Mihai Eminescu

1. Povestiți episodul întâlnirii dintre Mircea cel Bătrân și Baiazid.

2. Descrieți desfășurarea luptei de la Rovine și exemplificați principalele procedee artistice folosite de autor.

3. Caracterizați personajul Mircea cel Bătrân din poezia *Scrisoarea III* de Mihai Eminescu.

4. Caracterizați prin antiteză personajele Mircea cel Bătrân și Baiazid.

5. Comentați versurile:

„Eu? Îmi apăr sărăcia și nevoile și neamul…" până la „Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!"

Pașa Hassan

de George Coșbuc

1. Caracterizați prin antiteză personajele.

2. Prezentați momentele subiectului, insistând asupra punctului culminant și deznodământului.

3. Comentați versurile:

- strofa I
- strofa a VI-a
- strofa a VIII-a.

4. Identificați antiteza și hiperbola și justificați folosirea acestora.

Scanned with OKEN Scanner

Dan, căpitan de plai

(fragmente)

de Vasile Alecsandri

1. Povestiți pe scurt întâmplările din poezia *Dan, căpitan de plai* și precizați momentele subiectului.

2. Alcătuiți rezumatul poemului.

3. Prezentați confruntarea lui Dan cu Ghirai și relevați trăsăturile luptătorului român.

4. Caracterizați-l pe Dan, personajul principal al poemului.

5. Comentați versurile:

„O Doamne! Doamne sfinte…

… a dușmanilor cete"

6. Exemplificați folosirea hiperbolei în poem.

Amintiri din copilărie

(fragment, cls. a VIII-a)

de Ion Creangă

1. Conturați imaginea mamei.

2. Imaginea copilăriei…

3. Puneți în evidență umorul lui Creangă, referindu-vă la acest fragment.

4. Comentați fragmentul:

„Hai mai bine despre copilărie să povestim… în toată puterea cuvântului."

Scanned with OKEN Scanner

Călin (file din poveste)

(fragment)

de Mihai Eminescu

1. Prezentați tabloul naturii feerice a „pădurii de argint".

2. Prezentați momente ale ceremonialului nunții țărănești.

3. Explicați alegoria prezentă în ultima parte a poeziei.

5. Comentați versurile:

„De treci codri de aramă…

… peste pietre licurind;"

Miorița

1. Urmărind principalele momente (motive) din structura baladei, prezentați conținutul acestei opere.

2. Comentați versurile cu valoare testamentară.

3. Conturați imaginea baciului moldovean.

4. Atitudinea baciului moldovean în fața morții.

5. Identificați și interpretați principalele mijloace artistice folosite în balada *Miorița.*

6. Comentați versurile:

„Iar tu de omor
Să nu le spui lor,…
Păsărele mii
Și stele făclii"

7. Alcătuiți o compunere cu titlul : *Miorița* „cea mai nobilă manifestare poetică a neamului nostru" (Mihail Sadoveanu).

Scanned with OKEN Scanner

Vara

de George Coşbuc

1. Comentaţi versurile:
- strofa I
2. - strofa a II-a
3. Elemente mioritice în strofa a III-a.
4. Justificaţi aprecierea lui Garabet Ibrăileanu: „*Vara* este triumful soarelui în poezia lui Coşbuc şi în poezia românească".
5. Identificaţi principalele procedee artistice folosite în poezia *Vara* de George Coşbuc şi relevaţi semnificaţia acestora.
6. Comentaţi versurile:

„În lan erau feciori şi fete..." până la „Şi grauri suri zburau în cete".

Amintiri din copilărie

(fragment, cls a VIII-a)

de Ion Creangă

1. Realizaţi planul dezvoltat al ultimei părţi a *Amintirilor...*
2. Realizaţi planul simplu, apoi povestiţi episodul călătoriei personajului principal de la Humuleşti la Iaşi.
3. Prezentând pe scurt conţinutul fragmentului, conturaţi imaginea satului moldovenesc de odinioară.
4. Idem - conturaţi chipul lui Nică şi al mamei sale.
5. Comentaţi drama eroului principal la despărţirea de vatra părintească.

Scanned with OKEN Scanner

6. Mijloace de realizare a umorului şi elemente ale oralităţii stilului în fragmentul studiat.

La Vulturi!

de Gala Galaction

1. Prezentaţi pe scurt subiectul nuvelei *La Vulturi!* de Gala Galaction, conturând imaginea personajelor principale.

2. Povestiţi întâmplările din opera literară *La Vulturi!* de Gala Galaction, precizând momentele subiectului.

3. Imaginea Agripinei, aşa cum se conturează în nuvelă.

4. Chipul lui moş Dănilă.

5. Explicaţi titlul nuvelei.

6. Relevaţi semnificaţia rugii lui moş Dănilă în finalul nuvelei.

7. Prezentaţi drumul Agripinei spre stâna lui moş Dănilă şi relevaţi calităţile morale ale eroinei.

Neamul Şoimăreştilor

(fragmente)

de Mihail Sadoveanu

1. Povestiţi întâmplările din capitolul *Crucea răzăşilor* şi relevaţi momentele principale ale acţiunii.

2. Idem - capitolul *Morţii poruncesc celor vii*.

3. Caracterizaţi pe Tudor Şoimaru, personajul principal al romanului *Neamul Şoimăreştilor* de Mihail Sadoveanu, folosind fragmentele din manual.

4. Relevaţi semnificaţiile titlului romanului.

Scanned with OKEN Scanner

5. Relevați semnificația titlului capitolului *Morții poruncesc celor vii.*

6. Argumentați că opera literară *Neamul Șoimăreștilor* de Mihail Sadoveanu este un roman.

7. Comentați mărturisirea din finalul romanului: „Bunicii mei sunt… răsunetul durerii lor."

Plugarii

de Octavian Goga

1. Conturați imaginea țăranului român în viziunea lui Octavian Goga, interpretând principalele metafore din poezie.

2. Comentați versurile:

- strofa I

3. - strofa a V-a

4. - strofa a VII-a.

5. Dați exemple de metafore din poezia *Plugarii* de Octavian Goga.

6. Comentați versurile:

„Sfințiți cu roua suferinței
Țărâna plaiurilor noastre!"

Noi

de Nichita Stănescu

1. Comentați versurile:

- strofa I

2. - strofa a III-a.

3. Identificați și explicați o metaforă din poezie.

4. Referindu-vă la poezia *Noi* de Nichita Stănescu, relevați câteva dintre trăsăturile ce definesc poporul român.

Scanned with OKEN Scanner

5. Motivați titlul poeziei.
6. Explicați versurile:
„suntem după nevoie, şi lacrimă şi dinte”
„Noi suntem în picioare, sub noi strămunii sunt.”

Scanned with OKEN Scanner

CUPRINS

Avertisment 5

Extrase din Regulamentul privind organizarea şi desfăşurarea concursului de admitere în liceu şi în şcoala profesională 7

Programa şcolară pentru concursul de admitere în liceu şi în şcoala profesională 11

Subiecte date la concursul de admitere în anii 1993-1996 şi baremele de corectare şi notare ... 17

Subiecte posibile pentru concursul de admitere în liceu şi în şcoala profesională 31

Posibile subiecte de concurs grupate pe lecturile literare din programa de examen 122

Scanned with OKEN Scanner

CASA EDITORIALĂ **MOLDOVA**
B-dul Copou nr. 3-5, Iaşi
Tel.: 032/117924, Fax: 032/113029

Redactor: *Viorel Dumitraşcu*
Tehnoredactor: *Iulia Ioana Vasiliu*
Corector: *Dan Iablonschi*

Culegere computerizată: *Alina Chelariu*

Format: 54x84/16. Coli tipo: 8,5
Apărut: 1996

Tiparul executat la Tipografia **MOLDOVA**
sub comanda nr. 113/1996
Printed in Romania

Scanned with OKEN Scanner

I.S.B.N. 973-572-077-9

Scanned with OKEN Scanner